

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra obecné lingvistiky

Izraelská propaganda s ohledem na holocaust

bakalářská diplomová práce

Autor: Johana Lukovská

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Kateřina Prokopová

Olomouc

2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci „Izraelská propaganda s ohledem na holocaust“ vypracovala samostatně a uvedl/a jsem veškerou použitou literaturu a veškeré použité zdroje.

V Olomouci

dne 22. 8. 2016

Podpis

Abstrakt

Název práce: Izraelská propaganda s ohledem na holocaust

Autor práce: Johana Lukovská

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Kateřina Prokopová

Počet stran a znaků: 70, 142 296

Počet příloh: 5

Abstrakt: Cílem této práce je nalézt a klasifikovat základní rysy charakteristické pro propagandu státu Izrael vztahující se k holocaustu. K tomu je využita metoda analýzy komunikačního procesu, s jejíž pomocí jsou analyzovány vybrané texty z období od května roku 1960 do prosince roku 1961, které se týkají zatčení nacistického zločince Adolfa Eichmanna, jeho vyšetřování a následujícího soudního procesu. Na základě jazykových prostředků využitých představiteli státu Izrael v těchto textech, se pokusím zhodnotit povahu izraelské propagandy s ohledem na holocaust v Eichmannově procesu.

Klíčová slova: Propaganda, rétorika, persvaze, Izrael, holocaust, Adolf Eichmann, bílá propaganda, šedá propaganda, černá propaganda, analýza komunikátů

Abstract

Title: Israeli propagana with respect to holocaust

Author: Johana Lukovská

Supervisor: Mgr. et Mgr. Kateřina Prokopová

Number of pages and characters:70, 142 296

Number of appendices: 5

Abstract: The purpose of this work is to find and classify the basic characteristic features of Israeli propaganda with respect to the Holocaust. For this purpose, the method of analysis of communication is used and according to this method, selected texts from the period of May 1960 to December 1961 are analyzed.

These texts are related to arrest of Nazi criminal Adolf Eichmann, investigation of his deeds and following trial. On the basis of language which was used by the representatives of Israel in these texts I will try to evaluate the characteristics of Israeli propaganda with respect to the Holocaust during the Eichmann trial.

Keywords: Propaganda, rhetoric, persuasion, Israel, holocaust, Adolf Eichmann, white propaganda, grey propaganda, black propaganda, analysis of communication

Obsah

Keywords: Propaganda, rhetoric, persuasion, Israel, holocaust, Adolf Eichmann, white propaganda, grey propaganda, black propaganda, analysis of communication	4
Úvod	6
1. Propaganda.....	9
2. Izraelská propaganda s ohledem na holocaust a Adolf Eichmann	18
3. Proces s Adolfem Eichmannem	22
3.1 Role Adolfa Eichmanna ve 2. světové válce	22
3.2 Zatčení Eichmanna	23
3.3 Proces s Eichmannem.....	24
4. Analýza komunikačního procesu	31
4.1 Společné rysy komunikátů.....	31
4.2 Prime Ministers's Statement on Arrest of Eichmann	33
4.3 Minister of Justice's statement to the press Regarding the Eichmann trial	34
4.4 The Eichmann Case as Seen by Ben-Gurion	36
4.5 Úryvek z úvodní řeči prokurátora	39
4.6 Úryvek ze závěrečné řeči prokurátora	42
Závěr	45
Literatura a prameny.....	48
Přílohy.....	53

Úvod

V květnu roku 1960 izraelská tajná služba zatkla v Argentině Adolfa Eichmanna, který byl za 2. světové války vedoucím sekce Gestapa starajícím se o židovské záležitosti, organizátorem a realizátorem plánu konečného řešení židovské otázky. Stát Izrael jej za tyto činy postavil před soud a následující soudní proces byl jednou z nejdůležitějších událostí, které formovaly historii tohoto státu. Prostřednictvím tohoto procesu se začalo proměňovat to, jak Izraelci vnímají sebe sama jako společnost, a také to jak celý svět nahlíží na holocaust. Stát Izrael měl plnou kontrolu nad celým průběhem procesu, přičemž jedním z cílů uspořádání tohoto procesu bylo připomenout celému světu, že genocida spáchaná na Židech ho zavazuje k podpoře židovského státu. Klíčovým rysem procesu bylo využití rétoriky a propagandy pro účely izraelské zahraniční politiky.

Předmětem analýzy této bakalářské práce je právě propaganda. Jedná se o termín, který zasahuje do mnoha různých vědních disciplín. Jeho výzkum je předmětem historie, politologie, sociologie, psychologie, lingvistiky, komunikačních studií a mnohých dalších oborů. Studium propagandy se rozvíjelo zejména ve 20. století. Propaganda bývá nejčastěji spojována s nedemokratickými režimy, je ovšem využívána i státy demokratického zřízení, což je případ níže předložené práce. Ta se pokusí odpovědět na to, zda stát Izrael využíval propagandistických prostředků v období konání procesu s Adolfem Eichmannem. Právě kvůli tomu, že propagandu často využívaly nedemokratické režimy, nabyl tento termín ve 20. století pejorativního významu. Tato práce si však klade za cíl ukázat, že na propagandu nebylo vždy nahlíženo negativně, a že může mít mnoho podob a různorodé využití.

Celá práce je rozdělena do 4 kapitol. První z nich se věnuje teoretickému vymezení problematiky propagandy. Kapitola popisuje původ pojmu a vývoj samotné propagandy napříč dějinami, zmiňuje historické mezníky, které byly pro propagandu klíčové, zejména vznik masmédií ve 20. století. Velká část kapitoly je věnována analýze propagandy a formám, ve kterých se může objevovat. To je nezbytné pro zodpovězení výzkumné otázky, zda je možné zařadit propagandu státu Izrael v období Eichmannova procesu do teoretického rámce vytyčeného autory Garth S. Jowett a Victoria O'Donnell v díle *Propaganda and Persuasion* (2012), kteří rozlišují propagandu podle identifikovatelnosti zdroje a míry přesnosti informací, a zda je možné najít v textech využitých pro následnou analýzu propagandistické prvky, jejichž hlavní aspekty vymezují právě výše zmínění autoři. Pro záměry této práce budou stěžejní zejména

aspekty týkající se ideologie a záměru propagandistické kampaně, kontextu, ve kterém je uskutečňována, cílové publikum, využití médií a zvláštních technik zvyšujících účinek propagandy. Kromě publikace výše zmíněných autorů jsou dalším důležitým zdrojem pro analýzu propagandy práce Jacquese Ellula „The Characteristics of propaganda“ (2006) a *Propaganda: Formation of Men's Attitude* (1956), které nahlíží na propagandu ze sociologického a psychologického hlediska.

Druhá kapitola přináší základní informace o izraelské propagandě s ohledem na holocaust v období procesu s Eichmannem. Účelem je přiblížit celou problematiku izraelské propagandy. Proto kapitola nejprve rekapituluje ambivalenci, kterou chovali Izraelci ve vztahu k nacistické genocidě, popisuje klíčové mezníky překonávání této ambivalence, přičemž jedním z těchto mezníků byl právě proces s Adolfem Eichmannem. V základních obrysech charakterizuje změny izraelského postoje k holocaustu a pohnutky, které vedly premiéra Ben-Guriona k uspořádání procesu s Eichmannem. Dále tato část práce nastiňuje další vývoj izraelské propagandy s ohledem na holocaust. Zásadní pro zpracování této kapitoly byla kniha Pavla Barši *Paměť a genocida: Úvahy o politice holocaustu* (2011). Tato kniha popisuje vztah sociální reality k sociální paměti a reflektuje proměny nazírání na holocaust. Dalším stěžejním zdrojem je kniha izraelského historika Toma Segeva *Sedmý milion: Izraelci a holocaust* (2014), která popisuje vliv holocaustu na identitu Izraelců a ideologii samotného státu.

Třetí kapitola poskytuje základní informace o procesu s Adolfem Eichmannem a slouží jako základ pro pozdější analýzu. První část se věnuje samotné postavě Eichmanna a jeho roli v konečném řešení židovské otázky za 2. světové války. Další podkapitola popisuje okolnosti jeho zatčení a diplomatický incident, který způsobil Eichmannův únos z Argentiny. Největší prostor je věnován popisu samotného procesu. Kapitola se nejdříve věnuje podrobnostem vyšetřování Eichmanna a přípravám procesu. Dále uvádí základní informace o průběhu soudního procesu, včetně obvinění, která byla vůči Eichmannovi vznesena. Také je citována část zákona o potrestání nacistů a nacistických kolaborantů, na jehož základě byl Eichmannovi udělen trest smrti. Tato kapitola je zaměřená převážně historicky, přičemž nejzásadnějším pramenem jsou přepisy záznamů ze soudního procesu, volně dostupné na internetu díky projektu Nizkor. Dalším důležitým zdrojem pro tuto kapitolu je kniha Hannah Arendtové *Eichmann v Jeruzalémě: zpráva o banalitě zla* (1995). Hannah Arendtová, politická teoretička a filosofka, se účastnila procesu jako reportérka časopisu *The New Yorker*, který její reportáž vydal v roce 1963. Kniha *Eichmann v Jeruzalémě* vyšla ve stejném

roce a vyvolala značnou kontroverzi. Arendtová dochází k závěru, že Eichmann nebyl zrůda, ale naprosto normální člověk, úředník, který pouze vykonával svou práci a poslouchal rozkazy. Jeho jednání nebylo motivováno antisemitismem, pouze se zřekl svého morálního vědomí, což podle Arendtové představovalo povahu nacistického zla. Tato kniha je využita jako zdroj zejména proto, že přináší poznatky získané přímou účastí a pozorováním soudního procesu.

Poslední kapitola je věnována analýze komunikačního procesu. Předmětem samotné analýzy je celkem pět vybraných textů z období od května roku 1960 do prosince 1961. Všechny texty se vztahují k Adolfu Eichmannovi a jeho prostřednictvím k nacistické genocidě, která vyústila v holocaust. Původci všech textů jsou představitelé státu Izrael, jedná se o ministerského předsedu Izraele, členy zákonodárského orgánu a prokurátora, který vedl v soudním procesu obžalobu. Všechny texty jsou dostupné v přepise v anglickém jazyce. Propaganda používá mnoha nástrojů k dosažení svých cílů, přičemž budu sledovat použité jazykové prostředky jako je personifikace a synonymie. Dále se zaměřím na popis komunikačního záměru textů. Tento základ poslouží k následné interpretaci vnímání holocaustu v období konání procesu s Eichmannem. Analýza je založena na publikaci *Analýza komunikačního procesu a textu* (2013) od autorů Jana Kořenského, Jany Hoffmannové a Olgy Müllerové. Tato publikace poskytuje aparát pro vlastní analýzu a umožňuje lepší poznání řečové činnosti, textu a verbální komunikace, přičemž konkretizace analytického postupu odpovídá specifikům vybraných textů.

1. Propaganda

Pojem propaganda pochází z latiny. Znamená doslova rozmnožovat se, rozsévat. V přeneseném významu označuje rozšiřování nebo prosazování konkrétních idejí (Jowett, O'Donnell 2012: 2). Ačkoli se propaganda jako organizovaná činnost vyvinula až ve 20. století, napříč dějinami ji s většími, či menšími úspěchy používali mnozí vůdci. Obecně byla propagandistická činnost v minulosti náhodná a špatně organizovaná. Byla limitována přístupem ke komunikačním kanálům a ovlivnila poměrně málo lidí, V několika výjimečných případech však byl a propaganda úspěšná, především s ohledem na dovednosti mimořádných vůdců, kteří se snažili ovlivnit názory lidu. Příkladem úspěšné aplikace propagandy můžeme vidět např. už v Aténách, v jejichž službách působil Herodotos. Dalším příkladem mohou být Zápisky Caesara, který své dílo formulovat jednoduše a srozumitelně i pro široké masy. Toto můžeme rovněž považovat za raný projev využití propagandy.

Ve středověku je využití propagandy spojeno zejména s křížovými výpravami. William Albige v knize *Modern Public Opinion* (1956) připodobňuje krutost fám rozšiřovaných během 1. světové války právě těm, které byly šířeny v průběhu křížových výprav (Albig 1956: 293–294). Klíčový předěl pro samotný termín propaganda nastal roku 1622, kdy papež Řehoř XV. založil církevní instituci *Sacra Congregatio de Propaganda Fide*. Záměrem instituce bylo propagovat římskokatolickou víru, rozšiřovat ji do Nového světa a zároveň potlačovat vlnu protestantského hnutí šířící se Evropou. V té době termín propaganda ztratil svou neutralitu a nabyl pejorativního významu (Jowett, O'Donnell 2012: 2).

Zvýšená míra organizovanosti propagandy se objevila během politických otřesů na konci 18. století. Propagandistické aktivity Napoleona Bonaparte byly mnohými považovány za předchůdce moderní propagandy 20. století. Intenzivní masovou propagandu však bylo možné vytvořit až se vznikem potřebných komunikačních kanálů.

Propaganda se začala rozmáhat díky vzniku masmédií. Na konci 19. století se rozšířila distribuce novin a po roce 1915 začal veřejné mínění ovlivňovat film. Rádio začalo hrát významnou roli ve veřejném životě ve 20. letech 20. století. Právě moderní publicita umožnila jedincům, kteří dobře rozuměli impulsům a postojům masy, ovlivnit velké publikum pomocí masmédií (Albig 1956: 294–295). Každé médium – tisk, film, rádio a poté televize – svými ojedinělými kvalitami pomohlo vytvořit nové propagandistické techniky. Zkrátila se doba, za kterou informace k příjemci pronikla a díky rozvoji dopravy se také usnadnil její přenos mezi geograficky vzdálenými body

(Jowett, O'Donnell 2012: 97).

Dalším klíčovým mezníkem ovlivňujícím proces propagandy je meziválečné období a období 1. světové války. Ve dvou desetiletích, která jí předcházela: „*vznikly techniky a metody přiznané a nečestné, skryté publicity. Tyto nástroje nebyly do té doby použity národní vládou, alespoň ne takto vysoce organizované.*“ (Albig 1956: 295) Po 1. světové válce se rozproudila veřejná debata o praktikách propagandy. Nové propagandistické techniky umožňující manipulaci veřejného mínění vzbudily obavy o budoucnost demokratického uspořádání. „*Pod vlivem propagandy, ne nutně v nekalém významu samotného slova, se konstanty našeho myšlení staly proměnnými. Již není možné například věřit v originální dogma demokracie; tomu, že znalost potřebná pro řízení záležitostí lidu vychází spontánně z lidského srdce.*“ (Lippmann 1922: 248–249)

Nárůst využívání propagandistických praktik byl v období před a během 2. světové války, což jednak ovlivnilo úsudek společenských vůdců, a také vlastní význam propagandy. V Německé říši bylo založeno Ministerstvo propagandy, které shromáždilo množství poznatků z celého světa, čerpalo z reklamních technik používaných v USA, ze sociálně psychologické literatury a historie politické propagandy. Takto získané informace byly dále tříděny, expandovány a upravovány podle potřeby. Tak se propaganda pod nacistickým vedením stala hlavní strategií a mocnou zbraní Německé říše (Albig 1956: 297). Právě využívání propagandy ideologickými směry má za následek negativní konotace, které jsou s tímto pojmem spojovány. Autoři Beth Bennet a Sean O'Rourke uvádějí, že se pojem propaganda zejména ve 20. století začal používat jako pejorativní označení pro obvinění opozičního politického směru. Jako příklad uvádějí: „*[...] političtí aktivisté používají tento termín k tomu, aby napadli argumenty opozice, a národní státy označují jako propagandu každý projev kritizující jejich zahraniční politiku.*“ (Bennett, O'Rourke 2006: 54)

Obě světové války a předválečné období 20. let 20. století, položily základ pro moderní vědecké studium propagandy. Tehdy badatelé začali zkoumat propagandu, kontrapropagandu a persvazi. V průběhu 20. století bylo na pojem propaganda nahlíženo z interdisciplinárního hlediska, a proto se stala předmětem zájmu mnoha vědních oborů např. studia komunikace, sociální psychologie a podobně (Jowett, O'Donnell 2012: 165–171).

Náhled na propagandu se v průběhu 20. století měnil. Stejně tak v současnosti můžeme tento pojem chápat různě. Například autoři Jowett a O'Donnell v knize *Propaganda and Persuasion* (2012) definují propagandu následujícím způsobem:

„Propaganda je vědomý, systematický pokus formovat vnímání, manipulovat poznávání a směřovat chování tak, aby bylo dosaženo reakce, která podporuje požadovaný záměr propagandisty.“ (Jowett, O'Donnell 2012: 7) Pro lepší pochopení problematiky a pojmu se autoři věnují podrobné analýze jednotlivých slov v definici. Slovo *vědomý* nese podle autorů významy záměrný, úmyslný, promyšlený, což poukazuje na to, že propaganda zahrnuje pečlivé zvážení všech možností. *Systematický* doplňuje slovo *vědomý* a naznačuje metodičnost, důkladnou přípravu, která je nedílnou součástí propagandy jako řízené komunikace s apriori stanoveným záměrem, cílem. *Vnímání* je formováno pomocí jazyka a symbolů. Naše vnímání je založeno na myšlenkových vzorech, které si neseme z předchozích zkušeností, a které plynou z naší psychiky a praktických návyků. Poznávací proces může být *manipulován*. Je možné ho formovat skrz naši víru v to, že naše smysly nám zprostředkovávají pravdivé poznání. Podle autorů je klíčová právě poslední část definice, tedy *„[...] reakce, která podporuje požadovaný záměr propagandisty.“* Je to právě propagandista, kdo těží z odezvy publika, jeho motivy jsou zjištěné, ačkoli na první pohled může vyvolávat ten dojem, že jedná právě v zájmu publika. Podle autorů nemusí být sobecké motivy nutně negativní, při jejich posuzování je třeba brát zřetel na ideologii, kterou se propagandista snaží prosadit (Jowett, O'Donnell 2012: 7 – 14).

Jowett a O'Donnell chápou propagandu jako specifický typ komunikace. Přístup z komunikačního hlediska umožňuje izolovat komunikační proměnné, vymezit vztah zprávy a kontextu, zkoumat záměr, zkoumat ohlasy a odpovědnost publika a sledovat vývoj propagandistické komunikace jako procesu. Zároveň vydělují persvazi, do níž zařazují propagandu jako její kategorii (Jowett, O'Donnell 2012: 2). Persvaze bývá obvykle definována jako komunikační proces, jehož cílem je ovlivnit ostatní. Jedná se o *„[...] komplexní, trvajících, interaktivní proces, při kterém jsou odesílatel a příjemce spojeni symboly, verbálními i neverbálními, skrz které se přesvědčující pokouší ovlivnit přesvědčovaného k tomu, aby přijal za vlastní změnu v daném postoji nebo chování, protože vjemy přesvědčovaného se rozšířily nebo změnily.“* (O'Donnell, Kable 1982: 9) Persvaze se od propagandy liší svým záměrem. Proces persvaze je interaktivní, oboustranný. Jak přesvědčující, tak přesvědčovaný z něj těží. Záměrem persvaze je vzájemné uspokojení potřeb obou stran, zatímco propaganda cílí na profit propagandisty bez ohledu na to, zda ovlivní adresáta pozitivně nebo negativně (Jowett, O'Donnell 2012: 33). Z pojmu propaganda je třeba vyčlenit také rétoriku. Jedním z úskalí při rozlišování propagandy a rétoriky jsou některé společné prvky, které

používají obě disciplíny. Jedná se o techniky, posluchače, či formy. Proto autoři Bennett a O'Rourke formulují šest klíčových bodů, s jejichž pomocí lze rozlišit propagandu a rétoriku (toto pojetí je vztaženo k procesu v demokratickém systému):

Rétorika	Východiska významná pro demokratický proces	Propaganda
účastník při vytváření rozhodnutí; osoba hodna stejného respektu	1) Ostatní (Publikum)	cíl, příjemce; nástroj vůle propagandisty
důležitá, informovaná	2) Povaha volby	limitována z důvodu nedostatečné informovanosti
přemýšlení, odůvodněná reakce	3) Požadovaná reakce/odpověď	reakční, přemýšlivá odpověď je obcházena
efektivní a etické apely důvod je primární, podpořený jak logikou, tak imaginací tak, aby působil na emoce	4) Vhodné prostředky Užití důvodů Užití emocí Užití imaginace	nejefektivnější apely: emocionální apely vytvořené, aby vyvolaly rychlou akci
sociálně konstruované v otevřené debatě	5) Určení případné pravdy	determinovaná primárním cílem, determinovaná propagandistou, často nerelevantní nebo překroucená
spoluúčastník při utváření rozhodnutí, snaží se zapojit ostatní, postkopernikovský, méně vlivný	6) Já (mluvčí)	důležitější než ostatní, nadřazený, předkopernikovský, silnější

Tabulka: Rozdíly mezi rétorikou a propagandou

Zásadním rozdílem mezi propagandou a rétorikou je přístup k publiku. V případě rétoriky je adresát aktivním účastníkem, má možnost podílet se na procesu rozhodování a je považován za rovnocenného partnera. Proti tomu propaganda považuje publikum pouze za nástroj, pomocí kterého dosahuje svých vlastních cílů (Benneth, O'Rourke 2006: 66–68).

Rozlišování mezi propagandou a persvazí i propagandou a rétorikou je důležité, nejen pro následující vymezení rámce pro analýzu propagandy a popis jejích forem, ale také pro analytickou část práce, ve které bude analyzováno použití propagandy v rámci procesu s Adolfem Eichmannem.

Analýza propagandy

Analýza propagandy, jakožto velmi komplexního jevu, vyžaduje studium historického, mediálního, lingvistického a sociologického kontextu. Jowett a O'Donnel proto přišli s desetibodovým plánem, pomocí kterého analyzují hlavní aspekty propagandy:

- ideologie a záměr propagandistické kampaně

- kontext, ve kterém se uskutečňuje
- totožnost propagandisty
- struktury propagandistické organizace
- cílové skupiny
- využití médií
- zvláštní techniky zvyšující účinek propagandy
- reakce posluchačů
- kontrapropaganda
- účinek a evaluace

Těchto deset bodů má podle autorů pomoci odpovědět na následující otázky: K jakým cílům kontextu doby zasáhne agent propagandy pracující pro určitou organizaci posluchače při využití speciálních symbolů, aby získal požadovanou reakci? A dále pokud existuje opozice propagandy, jakou má formu? A konečně jak úspěšná je propaganda při dosahování svého cíle (Jowett, O'Donnell 2012: 290 – 291)?

Formy propagandy

Propaganda se vyskytuje v mnoha podobách, přičemž nejčastěji má formu aktivované ideologie. Jowett a O'Donnell (Ellul 1956, 2006) vydělují propagandu na černou, bílou a šedou. Toto dělení závisí na přesnosti informací a identifikovatelnosti zdroje. Mimo tohoto tradičního dělení definují rovněž subpropagandu, předstupeň propagandy. Jacques Ellul dále rozlišuje propagandu agitace a integrace a propagandu vertikální a horizontální, protože podle něj propaganda jako složitý jev může mít nejrůznější podoby.

Bílá, šedá a černá propaganda

Bílá propaganda pochází ze zdroje, který lze správně identifikovat a přesnost informace obsažené ve sdělení je poměrně vysoká. Zpráva určena posluchači je přiměřeně blízko pravdě, ale je prezentována stylem, který má publikum přesvědčit o správnosti propagandistovi politické ideologie. Tato forma propagandy si klade za cíl vzbudit v příjemcích informace důvěru, které později zneužije pro vlastní účely. Jedná se o zákonem nestíhanou činnost, která je akceptována mezinárodním společenstvím. Za prostředky bílé propagandy se dají považovat například národní oslavy patriotismus, regionální šovinismus a podobně (Jowett, O'Donnell 2012: 17). Ellul uvádí jako příklad bílé propagandy existenci ministerstva propagandy, kdy je existence propagandy přiznaná, její zdroj je známý, a její cíle a záměry jsou identifikovány, přičemž veřejnost

si je vědoma toho, že je ovlivňována (Ellul 1965: 15).

Mezistupněm bílé a černé propagandy je podle Jowetta a O'Donnella nejrozšířenější šedá propaganda. Její rozpoznání a přesné určení je problematické, protože možnosti její realizace jsou široké. Její zdroj může nebo nemusí být správně identifikován a přesnost informace je nejistá (Jowett, O'Donnell 2012: 20). K šedé propagandě uvádí Ellul: „[...] velmi dobře víme, že kombinace skryté a otevřené propagandy je stále více provázána tak, že bílá propaganda zakrývá černou propagandu – to znamená, že je připuštěna existence jednoho druhu propagandy a její organizace, jejího významu, a záměru, ale to vše je pouze fasáda, která má zachytit pozornost jedince a neutralizovat jeho instinktivní vzepření se, zatímco jiní jedinci, za scénou, zpracovávají veřejném mínění odlišným směrem, usilují o vyvolání jiných reakcí, používají dokonce i existující rezistenci, aby skryli propagandu.“ (Ellul 1965: 16)

V případě černé propagandy je zdroj utajený nebo připisovaný falešné autoritě. Zahrnuje všechny typy podvodů a její úspěch je závislý na vůli příjemce akceptovat spolehlivost a důvěryhodnost zdroje a samotného sdělení. Černá propaganda musí vyhovovat sociálnímu, kulturnímu a politickému rámci cílové skupiny. Pokud původce zprávy dostatečně neporozumí publiku, jeho koncept a zpráva se proto jeví podezřele a černá propaganda nemusí být úspěšná (Jowett, O'Donnell 2012: 17–19). Jiný termín, kterým je popisována černá propaganda je také dezinformace. Znamená „*nepravdivé, nekompletní, zavádějící informace, které jsou přeneseny, živeny a cíleny na určitého jedince, skupinu nebo zemi.*“ (Shultz, Godson 1984: 41)

Subpropaganda

Je to předstupeň samotné propagandy. Úkolem subpropagandy je vytvořit příznivé prostředí pro následnou propagandu, případně rozšířit a ukotvit novou doktrínu v mysli publika. Stimuluje publikum prostřednictvím finanční podpory, tiskových zpráv, rádiového vysílání, pamfletů, periodik, kulturních programů apod. Subpropaganda nemusí být sama o sobě propagandou, ale jedná se o komunikaci navrženou k tomu, aby poskytla pozitivní přístup vůči budoucím propagandistům (Jowett, O'Donnell 2012: 26). Podle Ellula je hlavním cílem subpropagandy učinit člověka vnímavým k určitému vlivu, aby byl připraven na konkrétní akci, které se bude bez váhání (vědomě a dobrovolně) účastnit. Subpropaganda tedy nemá přesný ideologický cíl, nespojuje se s míněním, myšlenkou ani doktrínou. Prostřednictvím manipulace vytváří pocity a stereotypy, které jsou následně propagandistovi k užitku (Ellul 2006: 17). Kromě tohoto

tradičního dělení můžeme dále členit propagandu na horizontální a vertikální, případně na propagandu agitace a integrace.

Horizontální a vertikální propaganda

Jedná se o současný jev. Základní charakteristikou horizontální propagandy je malá skupina, ve které jedinec aktivně participuje. Propaganda je realizována uvnitř této skupiny, která nemá vůdce. Všichni její členové jsou si rovni. Oběti propagandy si ji v tomto případě uvědomují a uznávají ji. Přesto je ale nedobrovolná, protože jedinec je veden právě skupinou a rozhoduje se na základě zfalšovaných informací, které mu ona sama poskytla (Ellul 1965: 81).

Vertikální propaganda je vytvářena ze shora vůdčí osobností, kdy se vyšší autorita, v podobě například politického nebo náboženského vůdce, snaží ovlivnit dav. Využívá k tomu hromadných sdělovacích prostředků. Tento typ propagandy vyžaduje pasivní přístup publika, kterým je manipulováno, aniž by si to samo uvědomovalo. Propagandista používá jedince jako nástroj k dosažení vlastních cílů. Jedinec, ačkoli je součástí skupiny, zůstává osamocen. Ztrácí ve skupině svou individualitu a stává se jen jednou ze složek systému neoddělitelnou od davu. Vertikální propaganda je jednoduše proveditelná, její efekty jsou však pomíjivé a musí být neustále obnovována (Ellul 2006: 39).

Propaganda agitace a integrace

Ellul přirovnává tuto distinkci k rozdělení na propagandu podvrácení a propagandu kolaborace. Propaganda agitace je viditelná a rozšířená, strhává na sebe pozornost. Velmi často se jedná o podvratnou činnost, kterou praktikuje opoziční strana, usilující o zničení vlády, nebo zavedení nového pořádku a často je jejím cílem rebelie či válka. Revoluční charakter propagandy agitace odpovídá prostředkům, které používá. Nejvýhodnější je v tomto případě apelovat na základní potřeby člověka, na příklad potřebu nenávisti, čímž vzbuzuje násilné reakce (Ellul 2006: 36).

Na proti tomu propaganda integrace je propagandou rozvinuté společnosti a je charakteristická pro 20. století. Ellul zde pracuje s pojmy jako konformita a kolektiv. Západní společnosti požaduje totální ztotožnění se s konvencemi a vzorci chování ve společnosti. Každý člen společnosti by totiž měl být její funkční jednotkou, sdílející společenské stereotypy, víru a reakce skupiny. Všechny jeho aktivity i pocity závisí na tom, že je nedílnou součástí kolektivu, podle čehož je také posuzován. Integrační

propaganda je dlouhodobá činnost. Snaží se stabilizovat chování jedince, přizpůsobit ho konformnímu životu. Přetváří jeho myšlenky a chování pomocí tlaku trvalého společenského uspořádání (Ellul 2006: 36).

Cílem propagandy je zároveň jedinec i masa, protože tyto dva dílčí aspekty od sebe nelze oddělit. Pro propagandu je nemožné oslovit izolovaného jedince. Ten vykazuje vůči propagandě přílišnou odolnost a ukotvit v něm určité přesvědčení je složité. Stejně tak propaganda necílí pouze na masu. „*Propaganda fungční pouze tehdy, když jsou jedinci shromážděni dohromady, by byla nekompletní a nedostačující.*“ Rovněž propaganda zaměřená pouze na skupiny, považované za komplexní jednotku, s pocity a reakcemi odlišnými od pocitů a reakcí jednotlivce, by byla pouze abstraktní a neefektivní (Ellul 1965: 6).

Propaganda rovněž musí být totální. Každá použitá mediální platforma má svůj specifický způsob, kterým k jedinci proniká, sama o sobě ovšem nemůže na jedince útočit, zlomit jeho odpor, ovlivnit jeho rozhodnutí. Propagandista proto musí sjednotit všechny mediální prostředky, které má k dispozici. Propaganda se snaží nejen podmanit si celého člověka, ale navíc promlouvá ke každému jedinci. Netoleruje částečný úspěch nebo diskusi, ve své podstatě vylučuje jakýkoli odpor. Dokud je možné zaregistrovat nějaký názorový střet nebo zbývá nějaký konflikt, propaganda nedosáhla svého cíle. Propaganda musí produkovat jednomyslnost, protichůdný faktor musí být pouze nepatrný, nebo potlačený (Prokopová 2009: 56). Úspěšnost propagandy závisí také na její kontinuitě. Propaganda musí být trvalá, musí zasahovat do každého momentu života jedince. Je totiž založena na pomalém konstantním pronikání, snaží se přesvědčovat a ovlivňovat jedince tak, aby ho oddělila od okolního světa (Ellul 2006: 12).

2. Izraelská propaganda s ohledem na holocaust a Adolf Eichmann

V kolektivní zkušenosti každé generace existují klíčové události, které mají trvalý dopad na její členy. Takovéto zkušenosti formují vědomí a mají efekt zejména na národní mytologii, výchovný rámec a veřejný diskurs. V historii státu Izrael proběhlo několik událostí, které takovým to způsobem formovaly společnost. První z nich bylo vyhlášení nezávislosti státu Izrael¹, dále proces s Adolfem Eichmannem², Šestidenní válka³ a Jomkipurská válka⁴. Proces s Eichmannem byl jedinou z výše zmíněných událostí, nad kterou měl Izrael kompletní kontrolu. Od Eichmannova zatčení v Argentině 23. května 1960 do konce procesu v květnu 1962 byla tato událost řízena Izraelskou vládou. Tento proces byl jednou z nejformativnějších událostí v dosavadní historii státu Izrael. Měl dopad na to, jak Izraelci jako jedinci i jako společnost dodnes vnímají sebe sama (Yablonka 2000: 369–370).

V židovské státě panovala až do konání procesu s Eichmannem ambivalence ve vztahu k nacistické genocidě. Toto neštěstí židovského lidu bylo v Izraeli vnímáno jako stěžejní část 2. světové války. Masové vyvraždování Židů bylo použito k ospravedlnění sionistické teze o naléhavé potřebě vytvoření nezávislého státu, zároveň byl však holocaust vnímán jako národní pokoření a neschopnost bránit evropské Židy před nacisty (Barša 2011: 14). Na počátku překonávání této ambivalence stál právě proces s Eichmannem. A pod vlivem Šestidenní a Jomkipurské války se v 70. letech paměť nacistické genocidy stala jádrem izraelské identity, zdrojem ideologické legitimace židovského státu i hlavním opěrným bodem ospravedlňování jeho bezpečnostní a zahraniční politiky na domácí i mezinárodní scéně (Barša 2011: 105). Velmi kriticky se staví k politice Izraele americký politolog židovského původu, Norman Finkelstein.

¹ Nezávislost státu Izrael byla vyhlášena 14. 5. 1948 poté co Britský mandát ukončil své působení na území Palestiny (The Declaration of the Establishment of the State Israel)

² Soudní proces s nacistickým zločincem Adolfem Eichmannem začal 11. 4. 1961, kdy Eichmann stanul u obvodního soudu v Jeruzalémě. Byl odsouzen k smrti za zločiny proti židovskému lidu, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Poprava proběhla 31. května roku 1962, kdy byl Eichmann oběšen ve vězení Ramla. Jeho tělo bylo spáleno a popel rozprášen mimo teritoriální vody Izraele. (Encyclopaedia Judaica 1972: 521–522) Následující kapitola práce se věnuje detailnímu popisu tohoto procesu.

³ Šestidenní válka byl konflikt mezi Izraelem na jedné straně a Egyptem, Jordánskem, Sýrií a Iráskem na straně druhé. Válka trvala od 5. 6. 1967, kdy Izraelské letectvo zaútočilo na letecké základny Egypta, a skončila 10. 5. 1967, když Izrael ukončil bojové akce poté, co získal zemí pásma Gazy, Sinajského poloostrova, Východního Jeruzaléma. Západního břehu Jordánu a Golanských výšin (Jewish virtual library)

⁴ 6. 10. 1973 během oslav svátku Jom kipur, nesvatějšího dne židovského kalendáře, zaútočil Egypt spolu se Sýrií na Izrael. Konflikt trval do 26. 10. 1973. Izraelským obranným silám se podařilo zastavit útok na Golanských výšinách a překročit Suezský průplav. (Jewish virtual library)

Ten se v knize *Průmysl holocaustu* (2006) zabývá holocaustem jako vnitřně promyšleným konstruktem, který má pro stát Izrael nepostradatelný ideologický význam. Prostřednictvím holocaustu se podle něj „[...] jedna z vojensky nejsilnějších zemí světa s otřesnou bilancí v oblasti lidských práv sama obsadila do role státu oběti.“ (Finkelstein 2006: 13) Izrael tímto způsobem získává imunitu vůči jakékoli kritice, byť oprávněné, právě tím, že těží z pocitů viny ostatních států a mýtu věčné oběti (Finkelstein 2006: 13).

Mýtus věčné oběti neboli teorie věčného obětního beránka podle Hany Arendtové vychází z klamného názoru, že Židé byli vždy bezmocnou skupinou vězící ve spleti obecných a neřešitelných problémů doby. Bylo možné na ně svalovat vinu za vše a nakonec z nich učinit skrytého původce veškerého zla. Tato teorie potvrzuje dokonalou nevinnost oběti. Důvod proč se oběť tak dobře hodí pro svou roli, vyplývá z historických událostí, které neposkytnou nikdy jiné vysvětlení, než to, že historii utváří mnoho skupin, z nichž jedna byla z určitých důvodů vyčleněna. Takzvaný obětní beránek tímto přestává být nevinnou obětí, kterou svět obviňuje ze všech svých hříchů a jejímž prostřednictvím si přeje uniknout trestu. Obětním beránkem se stává jedna z lidských skupin, která se účastní na dění tohoto světa. To, že se tato skupina stala obětí krutosti a nespravedlnosti světa, ji ovšem nezabavuje spoluodpovědnosti. Teorie obětního beránka je jedním z podstatných pokusů uniknout závažnosti antisemitismu, který stál v centru nacistické ideologie, která zaměřila svůj teror na Židy (Arendtová 2000: 54–56).

Navzdory tomu, že pro Izrael nebylo od začátku prioritní vyrovnat se s nacistickými zločiny, bývá únos Adolfa Eichmanna z Argentiny líčen jako vyvrcholení honu, který začal po Eichmannově zmizení, případně po založení státu Izrael. Ačkoli informace o pobytu Eichmanna v Buenos Aires byla známá již v 50. letech, Izrael v té době neprojevil zvýšený zájem o jeho dopadení (Barša 2011: 105). Iser Harel, který roku 1952 přijal odpovědnost za ustanovení Institutu pro výzvědné a zvláštní operace (Mosad), zařadil Adolfa Eichmanna a jiné nacistické zločince, například Josefa Mengeleho⁵, na seznam nejhledanějších osob. Stíhání těchto osob ovšem nebylo v té době prioritou Mosadu, protože mnohem naléhavější byly otázky arabsko-izraelského válečného⁶ konfliktu a organizace masového přistěhovalectví (Segev 2014: 283).

⁵Josef Mengele byl německý lékař, který během 2. světové války prováděl v koncentračním táboře Osvětim lékařské pokusy na věznicích (Segev 2014: 283).

⁶Arabsko-izraelské války, série vojenských konfliktů mezi Izraelem a různými arabskými státy. Jedná

Důvodem ke změně postoje Izraele k holocaustu na přelomu 50. a 60. let nebyla myšlenka spravedlivého potrestání masového vraha, ale to, že „[...] inscenace procesu s ním umožňovala izraelské politické elitě nově legitimizovat židovský stát a s ním i své mocenské postavení v situaci, kdy původní sionistická ideologie⁷ začala ztrácet na přesvědčivosti.“ (Barša 2011: 105) Podle Segeva existovaly dvě hlavní pohnutky, které vedly tehdejšího ministerského předsedu Davida Ben-Guriona k tomu, aby dal příkaz k únosu Eichmanna a uspořádání procesu. Jednou bylo připomenout národu Izraele a především mladé generaci poučení plynoucí z nacistické genocidy Židů. Tehdy ještě budoucnost státu Izrael, jeho suverenita ani bezpečnost nebyly zaručeny, stát ještě nebyl centrem židovského národa. Funkcí procesu s Eichmannem tedy bylo dodat Izraelcům důvod k lojalitě, národní hrdost a přesvědčit je o tom, že pouze Izrael je schopen poskytnout jim bezpečí (Segev 285–286). Místo emancipačních snah sionismu měla být nově identita Izraelců jakožto obyvatel židovského státu, podložena připomínáním křivd spáchaných na této etnické a náboženské skupině (Barša 2011 :108). Druhou pohnutkou vedoucí k uspořádání procesu s Eichmannem bylo připomenout celosvětovému společenství, že holocaust⁸ ho zavazuje k podpoře Izraele (Segev 2014: 285–286). V rozhovoru pro New York Times z 18. prosince 1960 uvedl Ben-Gurion, že cílem soudního procesu s Eichmannem je „[...] ukázat před zraky všech ostatních národů, že nacisté zavraždili miliony lidí, kvůli tomu že byly shodou okolností Židé, a milion dětí, protože to byly židovské děti. Žádáme národy, aby na to nezapomněly.“ (New York Times Ben-Gurion 1960)

Podle Ben-Guriona mohl proces odhalit jiné nacistické zločince a jejich vazbu na některé arabské vlády. Tvrdil, že egyptská antisionistická propaganda je antisemitského a nacistického původu. Z toho vyplývalo, že nepřátelé státu Izrael jsou nepřáteli židovského národa, zatímco podporovat Izrael znamená potírat

se o Válku za nezávislost, která začal po vyhlášení nezávislosti Izraele roku 1948 a skončila roku 1949, Sinajskou válku v roce 1956, která byla součástí Suezské krize, Šestidenní válku v roce 1967 a Jom Kipurskou válku, která proběhla roku 1973 (Britannica).

⁷Sionismus je ideový směr 2. poloviny 20. století, který vznikl mezi evropskými Židy, jejichž cílem bylo přesídlení Židů do země izraelské, vytvoření národní domoviny a vybudování židovského státu. (Jewish virtual library)

⁸Holocaust lze definovat jako sumu protižidovských akcí, které spáchal nacistický režim v období od roku 1933 do roku 1945, tj. odebrání legálního a ekonomického statusu německým Židům ve 30. letech, segregaci židovského obyvatelstva v okupovaných zemích a vyvraždění téměř šesti milionů Židů v Evropě. Holocaust je součástí širšího celku projevu nacistického útlaku vůči několika etnickým a politickým skupinám. Židé používají k označení nacistické genocidy biblické slovo šoa, které označuje záhubu, zkázu. Korespondujícím termínem je slovo holocaust, kterým se původně označovala zápalná oběť (Yad Vashem).

antisemitismus (Segev 2014: 285). Podle autora Pavla Barši bylo stěží možné argumentovat proti kritikům Izraele jako politického projektu ještě lépe. „*Bylo to poprvé, kdy se Izrael ústy svého premiéra pokusil chytit svět do morálně vyděračské pasti. Prostřednictvím ztotožnění se zabitými Židy (z nichž většina nebyla sionisty a nechystala se vystěhovat do Palestiny) se Izrael ztotožnil se všemi Židy, kteří žili v minulosti a budou žít v budoucnosti, v Izraeli i v diaspoře.*“ (Barša 2011: 106 – 107) Když Ben-Gurion ztotožnil kritiku Izraele s antisemitismem, položil tak základní kámen izraelské propagandy na půl století dopředu. Od 70. let se o toto ztotožnění opírá tzv. „nový antisemitismus“, ten zakrývá svou nenávist k Židům kritikou židovského státu. (Barša 2011: 107). V projevu ke dni nezávislosti 12. 4. 1961 Ben-Gurion prohlásil „*V tento sváteční den je naší povinností varovat lid Izraele, že nezávislost, kterou jsme získali před 13 lety, není ani úplná, ani zaručená. Nenávist vůči Izraeli, jež před dvaceti lety způsobila vyhlazení dvou třetin evropského židovstva, kteří se nedopustili ničeho špatného, tato nenávist stále řádí mezi vládci sousedních zemí, kteří kují pikle za účelem našeho vyhlazení, a desítky nacistických expertů jsou jejich patrony a rádci v nenávisti k Izraelcům a Židům celého světa.*“ (Zertal citována in Barša 2011:106) Okolnosti arabsko-izraelského konfliktu tak byly a nadále jsou redukovány pouze na nenávist nežidovského obyvatelstva vůči Židům. Antisemitismus ostatních národů, který během 2. světové války vyústil v nacistickou genocidu, je třeba odčinit. Poprvé tím, že byl umožněn vznik státu Izrael. Svým odporem k němu ovšem projevují antisemitismus Arabové, a ty národy, které se chtějí ospravedlnit za své protižidovské postoje v minulosti, musí bezpodmínečně podporovat Izrael proti Arabům. Pokud zaujmou opačnou pozici, přiklánějí se tak k antisemitským postojům (Barša 2011: 107).

3. Proces s Adolfem Eichmannem

3. 1 Role Adolfa Eichmanna ve 2. světové válce

Adolf Eichmann vstoupil roku 1932 do Nacionálně socialistické německé dělnické strany (NSDAP)⁹. Stal se členem SS¹⁰, přestěhoval se z Rakouska do Německa a v roce 1933 absolvoval vojenský výcvik. Na konci roku 1934 začal pracovat pro Bezpečnostní službu¹¹, později se stal pracovníkem její židovské sekce a roku 1938 expertem na židovské otázky. V roce 1941 byl zvolen vedoucím sekce Gestapa¹² IVB4, která se starala o židovské záležitosti a o její vyhnání (Encyclopaedia Judaica 1972: 517–518).

20. ledna 1942 se zúčastnil konference ve Wansee¹³, kde zástupci Hlavního říšského bezpečnostního úřadu (RSHA)¹⁴, státní sekretáři a ostatní úředníci ministerstev diskutovali o organizaci konečného řešení židovské otázky.¹⁵ SS-Obersturmbannführer Adolf Eichmann, zástupce Hlavního úřadu pro říšskou bezpečnost, tuto konferenci připravoval a organizoval na příkaz Reinharda Heydricha, ředitele Německé státní policie a SD (protokol z konference ve Wansee). Na konferenci Heydrich nastínil další průběh plánu konečného řešení, který zahrnoval „[...] *masové vraždění Židů ze všech států Evropy, včetně spojenců, nestranných a nepřátelských národů. Někteří Židé budou nejdříve zaměstnáni jako nucená pracovní síla.*“ (Gerlach 1998: 794). Při projednávání dalších podrobností došlo k prosazení plánu konečného řešení na území Východu¹⁶ (Gerlach 1998: 795). Eichmann tuto politiku nevytvořil,

⁹Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei – Nacionálně socialistická německá dělnická strana byla založena roku 1920 (Snyder 2013: 29).

¹⁰Schutzstaffel – bojová a bezpečnostní složka NSDAP, původně osobní stráž Adolfa Hitlera (Jewish virtual library)

¹¹Sicherheitsdienst (SD) – zpravodajská služba SS a NSDAP (Jewish virtual library)

¹²Geheime Staatspolizei – tajná státní policie (Jewish virtual library)

¹³Konference ve Wannsee se původně měla konat 9. 12. 1941. Důvody, které vedly k posunutí konference, nejsou jasné. Reinhard Heydrich musel změnit termín původní schůze „ *kvůli událostem, které byly oznámeny náhle a vyžadovaly pozornost některých účastníků, kteří byly na konferenci pozváni.*“ (Gerlach 1998: 793) Možnými důvody byli japonský útok na Pearl Harbor (7. 12. 1942) nebo pro Německo nepříznivý vývoj bitvy o Moskvu (boje začaly 5. 12. 1942) (Gerlach 1998: 793).

¹⁴Reichssicherheitshauptamt (Jewish virtual library)

¹⁵Konečné řešení židovské otázky byl plán likvidace židovského obyvatelstva v Evropě. Původně se jednalo o teritoriální řešení, tedy přesídlení evropských židů a jejich shromáždění do jedné oblasti, kterou se nakonec stal Východ. Půl roku po invazi do Sovětského svazu v roce 1941 „[...] *Hitler přeformuloval válečné cíle tak, že se německou prioritou stalo vyhlazení Židů.*“ (Snyder 2013: 190 – 191) Podle Snydera byla likvidace Židů pátou verzí konečného řešení a první verzí, která plně vyhovovala nacistickým účelům. V prosinci roku 1941 „ [...] *Hitlerovi stoupenci pochopili, že konečné řešení znamená hromadné vyvraždění Židů, nikoli jejich částečné vyvraždění a deportaci zbylých.*“ (Snyder 2013: 461)

¹⁶Jedná se o území, které Timothy Snyder označuje jako „krvavé země“, tedy území rozkládající se od středního Polska, Ukrajinu, Bělorusko, baltské státy a končící na území západního Ruska (Snyder 2013 : 9).

nicméně se stal jejím realizátorem. Vedoucím Úřadu pro židovské otázky byl až do roku 1945. Hrál zásadní roli v organizaci transportů Židů do vyhlazovacích táborů a byl nejvyšším úředníkem v programu konečného řešení. Byl zodpovědný za vyhlazování Židů, zabírání jejich majetku a plánování sterilizace lidí částečně židovského původu. Po skončení 2. světové války byl Eichmann zajat, ale podařilo se mu z amerického tábora pro válečné zajatce uniknout dříve, než byl identifikován. Od roku 1950 žil v Argentíně, v Buenos Aires, pod jménem Ricardo Klement (Encyclopaedia Judaica 1972: 518–520).

3.2 Zatčení Eichmanna

Informace o pobytu Eichmanna v Buenos Aires byla známá již v 50. letech. Izraelský historik Tom Segev uvádí, že Fritz Bauer¹⁷ poskytl v září roku 1957 Izraeli tuto informaci. Agenti Izraelské tajné služby (Mosad)¹⁸ tehdy nedokázali Eichmanna lokalizovat a v jeho hledání nepokračovali. O dva roky později Bauer opět kontaktoval Mosad, kterému předal informace o jméně, které Eichmann používal a adrese jeho pobytu. K zatčení Adolfa Eichmanna došlo 11. května 1960 (Segev 2014 :281 – 283). Při zatčení Eichmann podepsal prohlášení potvrzující jeho totožnost a to, že je připraven stanout před soudem v Izraeli. „*Já, níže podepsaný, Adolf Eichmann, tímto prohlašuji ze své svobodné vůle: vzhledem k faktu, že má pravá identita je nyní známá, je jasné, že není žádný důvod k tomu, abych se nadále pokoušel uniknout spravedlnosti. Tímto deklaruji to, že jsem připraven odcestovat do Izraele, abych tam stanul před soudem. (...) Toto prohlášení činím ze své vlastní vůle. Nebylo mi nic slíbeno, ani mi nebylo vyhrožováno. Mým záměrem je konečně dosáhnout vnitřního klidu. Vzhledem k tomu, že si již nepamatuji každý detail a mohl bych zaměňovat skutečnosti, žádám proto o asistenci v podobě odkazů a zpráv, které by mi pomohli v mé snaze dosáhnout pravdy.*“¹⁹ (Session 1) Poté ho agenti Mosadu převlékli Eichmanna do stejnokroje leteckého stevarda a dopravili do letadla, které přivezlo izraelskou delegaci na oslavy 150. výročí založení Argentiny. Této misi velel ředitel Mosadu Iser Harel, který průběžně informoval Davida Ben-Guriona, tehdejšího ministerského předsedu Izraele, na jehož příkaz k zatčení došlo (Segev 2014 :281 – 283).

¹⁷ Fritz Bauer byl německý Žid, který v té době zastával funkci generálního prokurátora západoněmecké spolkové země Hesensko (Segev 2014: 282).

¹⁸Mosad – (Institut pro výzvědné a zvláštní operace) je Izraelská zpravodajská služba (Jewish virtual library)

¹⁹Během soudního jednání později Generální prokurátor prohlásil, že je nerelevantní to, zda Adolf Eichmann podepsal toto prohlášení z vlastní vůle nebo pod nátlakem. (Session 1)

Eichmannův únos byl příčinou diplomatického incidentu. Argentina požadovala Eichmannův návrat a podala stížnost na Izrael u Rady bezpečnosti OSN, Izrael se omluvil Argentině a to spolu s rezolucí S/RES /138 (1960), která odsuzovala tento akt, bylo považováno za vhodnou reparaci (Encyclopaedia Judaica 1972: 520). Rada bezpečnosti rovněž v rezoluci stanovila, že s ohledem na „[...] perzekuci Židů pod nacistickým vedením a s ohledem na lid všech zemí by se mělo Eichmannovi dostat spravedlnosti za zločiny, ze kterých byl obviněn.“ (Rezoluce OSN S/RES /138) 23. května 1960 učinil Ben-Gurion v Knesetu²⁰ prohlášení o Eichmannově zatčení. „*Rád bych informoval Kneset o tom, že před nedávnem Izraelská bezpečnostní služba zjistila přesné místo pobytu jednoho z největších nacistických zločinců, Adolfa Eichmanna, který byl spolu s nacistickými vůdci zodpovědný za to, čemu říkali Konečné řešení židovské otázky – jinými slovy za vyhlazení šesti milionů evropských Židů. Adolf Eichmann nyní pobývá ve vězení v Izraeli a brzy bude postaven před izraelský soud v souladu se zákonem o potrestání nacistů a nacistických kolaborantů z roku 1950.*²¹“ (Kneset 1960)

3.3 Proces s Eichmannem

Po svém zatčení v květnu roku 1960 byl Eichmann vyslýchán policisty, kteří za tímto účelem vytvořili zvláštní oddělení, tzv. Kancelář 06. Vyšetřovací tým vedl Abrahamem Zellingerem. Eichmann byl vyslýchán německy a tyto výsledky byly nahrávány. Vyšetřovatelé čelili nejen obtížím spletnosti byrokratického aparátu, který nacisté vytvořili pro vyhlazování Židů, byl také problém přesně vymezit Eichmannovo postavení v této struktuře. Vyšetřovatelé čerpali z archivů badatelských institucí mnoha zemí a jako hlavní zdroj jim sloužily materiály shromážděné pro norimberské procesy (Segev 2014: 294). Po téměř ročním vyšetřování, kdy Kancelář 06 shromažďovala potřebné materiály, byl tým vyšetřovatelů 15. února 1961 rozpuštěn a archivy procesu byly předány Okresnímu soudu v Jeruzalémě. Vyšetřovatelé byli ovšem dále zapojeni do procesu. Nahrávali dodatečná svědectví a dodávaly prokuratuře další potřebné dokumenty na její žádost (Yablonka 2000: 378).

Ještě před zahájením procesu bylo nutné ustanovit soudce, který by předsedal

²⁰Kneset – shromáždění – jedná se o zákonodárny orgán v Izraeli, (Jewish virtual library)

²¹Jedná se o zákon 5710 – 1950 o zločinech spáchaných na lidech židovského původu, zločinech proti lidskosti a válečných zločinech. Úryvky tohoto zákona, které se vztahují k obvinění Adolfa Eichmanna, budou níže citovány (Jewish virtual library).

procesu. V souladu se zákonem měl být Eichmann souzen Obvodním soudem v Jeruzalémě, jehož předsedou byl Benjamin Halevi. Ten mohl ve své funkci rozhodovat o složení soudu, a pokud to považoval za vhodné, jmenovat sám sebe. Halevi ovšem dříve přirovnal Eichmanna k ďáblovi, a proto se předseda Nejvyššího soudu Jicchak Olšan obával o možnou podjatost, pokud by Halevi byl jedním z Eichmannových soudců. Halevi se nakonec stal pomocným soudcem a soudcovskému sboru předsedal Moše Landau.

Praktickou přípravou procesu se zabýval generální ředitel kanceláře ministerského předsedy, Teddy Kollek, který musel zajistit technické zázemí pro zahraniční dopisovatele a novináře. Těm bylo nabídnuto simultánní tlumočení v několika jazycích a také úplný přepis soudních stenogramů. Soud také výjimečně povolil vládní tiskové kanceláři fotografovat soudní líčení a poprvé byla do izraelské soudní síně vpuštěna kamera. Protože v budově soudu nebyla místnost, která by odpovídala kapacitě novinářů, samotné soudní líčení se konalo v hledišti nového divadla Bejt ha – am (Segev 2014: 299–300). Jednou z přítomných novinářek byla Hana Arendtová, která se účastnila procesu jako reportérka časopisu New York Times. Ta ve své knize *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla* poznamenala, že se divadelně pojatá soudní síň „[...] hodí přímo znamenitě pro demonstrační proces.“ (Arendtová 1995: 11)

Adolf Eichmann stanul před soudem 11. 4. 1961. Státním prokurátorem, který vedl vyšetřování, byl Gideon Hausner a jeho asistentem Jakob Robinson. Eichmannovými právními zástupci byli Robert Servantius a Dieter Wechtenbruch. Jak bylo výše zmíněno, soudu předsedal Moše Landau (Session 1). Obvinění vznesená proti Adolfu Eichmannovi čítala 15 bodů. Prvním bodem obžaloby bylo obvinění ze zločinu proti židovskému lidu. Jednalo se o obvinění z toho, že v období od roku 1939 do roku 1945 spolu s ostatními způsobil smrt milionů židů, jakožto osoba zodpovědná za realizaci nacistického plánu vyhlazení Židů známého jako „Konečné řešení židovské otázky“. Dále byl Eichmann obviněn z organizování deportací Židů do koncentračních táborů, z nařizování sterilizací Židů, dále ze zločinů proti lidskosti a válečných zločinů na území nacistického Německa, zemí osy²² a okupovaných územích. Eichmann byl také obviněn z členství v organizacích SS a Gestapo, které byly mezinárodním

²²Osa Berlín – Řím – Tokio, Fašistická osa, je označení pro vojenskopolitické uskupení nacistického Německa, Itálie a Japonska. (Encyclopaedia Britannica)

válečným tribunálem prohlášeny za zločinecké organizace (Session 1). Tato obvinění byla v souladu se zákonem o potrestání nacistů a nacistických kolaborantů, který přijal Kneset v roce 1950:

„Zločiny proti židovskému národu, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny

1. (a) Osoba, která spáchala jeden z následujících přestupků –

(1) v období nacistického režimu na nepřátelském území čin stanovený jako zločin proti židovskému národu;

(2) v období nacistického režimu na nepřátelském území čin stanovený jako zločin proti lidskosti;

(3) v období druhé světové války na nepřátelském území čin stanovený jako válečný zločin, podléhá trestu smrti.

(b) v tomto oddíle –

zločinem proti židovskému národu je míněn kterýkoli z následujících činů, spáchaných se záměrem zničit celý židovský národ nebo jeho část:

(1) zabíjení Židů;

(2) působení újmy na tělesném nebo duševním zdraví Židů;

(3) umístování Židů do životních podmínek, které mají způsobit jejich fyzické zničení

(4) zavádění opatření s úmyslem zabránění porodnosti mezi Židy;

(5) násilný přesun židovských dětí do jiných národnostních nebo náboženských skupin;

(6) ničení nebo znesvěcování židovského náboženského nebo kulturního bohatství

(7) podněcování k nenávisti vůči Židům.

zločinem proti lidskosti je míněn kterýkoli z následujících činů:

vražda, vyhlazení, zotročení, hladovění nebo deportace a jiné nehumánní činy

spáchané proti jakémukoli civilnímu obyvatelstvu, a perzekuce na základě národnosti, rasy, náboženství nebo politické příslušnosti.

válečným zločinem je míněn jakýkoli z následujících činů:

vražda, špatné zacházení nebo deportace k nucené práci nebo z jakéhokoli jiného důvodu, civilního obyvatelstva mimo nebo na okupovaném území; vražda nebo špatné zacházení válečných vězňů nebo osob na moři; zabíjení rukojmí; plenění veřejného nebo soukromého majetku; neopodstatněné ničení měst a vesnic; ničení, které není nezbytné pro válečné účely.

Členství v nepřátelských organizacích.

3. (a) Osoba, která byla v období nacistického režimu v nepřátelské zemi členem,

nebo držela nebo vykonávala jakoukoli funkci v nepřátelské organizaci, podléhá uvěznění na období nepřekračující sedm let.

(b) v tomto článku je „nepřátelskou organizací“ míněno –

(1) orgán, který byl článkem 9 Charty mezinárodního vojenského tribunálu, připojené k Londýnské dohodě z 8. 8. 1945 o potrestání hlavních válečných zločinců, prohlášen tímto tribunálem za zločineckou organizaci;

(2) kterýkoli orgán, který existoval na nepřátelském území a objekt nebo jeden z objektů, který vykonával nebo napomáhal ve vykonávání činnosti namířené proti pronásledovaným osobám.“ (Zákon o potrestání nacistů a nacistických kolaborantů)

Eichmannův obhájce Servantius předložil soudu dva úvodní argumenty. Nejdříve zpochybnil nestrannost předsedajících soudců, kvůli tomu, že oni samy, nebo někteří z jejich příbuzných byli obětmi holocaustu. Dále zpochybnil právo státu Izraele Eichmanna soudit, poté co ho unesl z Argentiny. Krom mezinárodně právních otázek, které se k únosu vztahovaly, se jednalo také o tom, zda Eichmann podepsal prohlášení potvrzující jeho totožnost a to že je připraven stanout před izraelským soudem, z vlastní vůle. Generální prokurátor ovšem nepovažoval za relevantní, zda toto prohlášení bylo učiněno dobrovolně, nebo pod nátlakem. Právní obhájce Servantius se nicméně dožadoval svolání mezinárodního tribunálu (Session 1). V Izraeli panoval všeobecně sdílený zamítavý postoj k možnosti, že by Eichmann byl souzen u mezinárodního soudu, protože ten by ho obvinil nikoli ze zločinů proti židovskému lidu, ale ze zločinů proti lidskosti, které byly na těle židovského lidu spáchány. Arendtová to přičítá tomu, že generální prokurátor Hausner, stejně jako většina Izraelců, byl přesvědčen o tom, že „[...] Židům může zjednat spravedlnost pouze židovský židovský soud a že je věci Židů soudit své nepřátele.“ (Arendtová 1995: 14)

Zpochybnění právních základů procesu se projednávala do 17. 4. 1960, kdy byli oba tyto návrhy obhajoby zamítnuty. Soudci rozhodli, že stát Izrael má právo soudit Adolfa Eichmanna, protože existuje spojení mezi nacistickými zločiny a založením židovského státu. „*Katastrofa, která postihla židovský lid – masakr milionů evropských Židů – byla jedním z dalších jasných známek o nutnosti vyřešit problém existence Židů v diaspoře tím, že bude založen židovský stát Izrael.*“ (Judgement 006) Poté byl obžalovaný tázán, zda je vinen, nebo nevinen. Eichmann odpověděl, že ve všech bodech: „[...] není vinen ve smyslu obžaloby.“ (Session 6) Následně státní prokurátor Hausner přistoupil k zahajovací řeči, která trvala tři soudní zasedání (Session 6).

První část úvodního projevu věnoval Hausner výčtu pronásledování židovského

obyvatelstva napříč historií. Ve starověku Faraon pronásledoval Židy v Egyptě, na Ukrajině probíhaly v 17. století pogromy Bogdana Chmelnického atd. Dále prokurátor zdůraznil vyhlazování Židů během 2. světové války jako výjimečný zločin. „*Dosud ještě na krvavé cestě tohoto lidu od jeho vzniku jako národa žádný člověk neudělal to, co hitlerovský režim, jehož výkonným orgánem pro vyhlazení židovského národa byl Adolf Eichmann. V celé historii lidstva není žádný jiný příklad člověka, proti kterému by bylo možné vznést takováto obvinění.*“ (Session 6) Tato úvodní slova charakterizovala přístup obžaloby k procesu. Nevycházela z činů, které Eichmann vykonal, ale z utrpení židovského národa (Arendtová 1995: 13). Dále se státní prokurátor věnoval Eichmannově postavení v organizacích SS, SD a Gestapo a jeho roli v „Konečném řešení židovské otázky“. (Session 6) Poslední část úvodní řeči byla v duchu národní jednoty věnována evropskému židovstvu před šoa, které tvořilo srdce národa. Oběti holocaustu byly popsány v sionistickém duchu jako miliony lidí, které byly zničeny, očekávali židovský stát, ale neměli štěstí ho spatřit. Celkové vyznění Hausnerova úvodního projevu hluboce zapůsobilo na přítomné i celý stát Izrael, přičemž od té chvíle se stal hlavní událostí v životě Izraelců (Segev 2014: 305).

Následovalo předvolání více než sta svědků obžaloby. Prokuratura volila svědky na základě mnoha různých faktorů. Jednalo se o přeživší holocaustu, zástupce různých zemí, někteří byli vybráni náhodně. Svědkům byli kladeny otázky týkající se zejména událostí, které zažili během 2. světové války. (Yablonka 2000: 379–380) Vyhlazení Židů byl historický fakt, který nebylo třeba u soudu dokazovat, a obhajoba nepopírala to, že k němu došlo. Soudci proto projevovali nespokojenost s tím, že se vazba mezi podaným svědectvím a obžalovaným Eichmannem je slabá a opakovaně žádali, aby se prokurátor soustředil na konkrétní činy, které obžalovaný spáchal (Segev 2014: 305). Arendtová popisuje výslechy těchto svědků jako předvádění neštěstí celé generace židovského národa a zdůrazňuje důležitost vyšetřování těch činů, které obžalovaný spáchal. „*Pokud se něco hroutilo pod tíhou zvěrstev, při jejichž líčení vstávaly vlasy na hlavě hrůzou, byl to na prvním místě dramatický ráz procesu. Každý soudní proces ...nezačíná a nekončí u oběti, jde v něm o pachatele. A právě z toho důvodu je zapotřebí [...] definovat skutkovou podstatu a vymezit okolnosti, za kterých byl čin spáchán....má-li (pachatel) z rozhodnutí soudu trpět, musí trpět za to, co udělal, nikoli za to, co jeho přičiněním utrpěli jiní.*“ (Arendtová 1995:17) Přitom vyšetřovatelé Kanceláře 06 během shromažďování materiálů vyslyšali mnoho svědků, kteří se s Eichmannem osobně setkali, ti ale odmítli svědčit. Bylo to z toho důvodu, že jejich

svědectví by obžalovanému pomohlo. Podle nich se Eichmann při jejich setkání choval velice slušně a vypovídali by v jeho prospěch. Jednalo se například o svědka jménem Lesson. Ten nebyl v průběhu procesu před soud předvolán (právě z tohoto důvodu), ačkoli během přípravy procesu poskytl Kanceláři 06 mnoho informací. (Yablonka 2000: 380)

Obhájce Robert Servatius žádal, aby byli předvoláni svědci, jejichž výpovědi by se vztahovaly přímo k jednání jeho klienta. Jednalo se o svědky německé národnosti, většinou válečné zločince. Generální prokurátor jim ovšem odmítl dát záruku nedotknutelnosti, a proto se nemohli do Jeruzaléma dostavit (Segev 2014: 310). Někteří z těchto svědků byli vyslechnuti v zahraničí. Jednalo se například o Ericha von dem Bach-Zelewskeho, bývalého velitele Waffen SS a policie, nebo Maxe Mertena, který pracoval na Říšském ministerstvu spravedlnosti jako poradce Okresního soudu (Session 85). Hlavním svědkem obhajoby byl sám obžalovaný, Adolf Eichmann. Tvrdil, že jednal podle rozkazů svých nadřízených. Jeho oddělení nerozhodovalo o vraždění židů, jednalo se o jiné oddělení. Rozhodnutí o pravomocích jeho oddělení činili jeho nadřízení (Session 93). Cokoli Eichmann dělal, dělal jako občan, který ctí zákon. Konal svou povinnost, poslouchal nejen rozkazy, ale i zákon. Podle Arendtové se Eichmann řídil heslem: *„Jednej tak, jakoby princip tvého konání byl totožný s principem, jímž se řídí zákonodárce a z něhož vycházejí zákony tvé země – neboli [...] jednej tak, aby sis mohl být jist, že kdyby o tvém konání věděl Vůdce, vyslovil by s ním souhlas.“* (Arendtová 1995: 183–84) Eichmann tvrdil, že on sám rozhodně nepatřil mezi fanatické pronásledovatele Židů: *„V celém poválečném období mě trápila a zneklidňovala skutečnost, že na mě byla mými nadřízenými svalena všechna vina. Ve skutečnosti jsem nikdy neučinil žádné prohlášení, které by svědčilo o mém fanatismu, nemám na rukou krev. [...] Nikdy jsem neměl takovou moc ani zodpovědnost, abych vydával rozkazy. Nikdy jsem neprováděl popravy [...] Kdybych dostal rozkaz provádět popravy, nesnažil bych se z toho vykrotit pokulhávajícím vysvětlením. Již během mého vyšetřování jsem prohlásil, že kdybych nebyl nucen poslouchat rozkazy, vyřešil bych konflikt mezi svědomím a povinností kulkou do hlavy.“* (Session 120)

Poslední zasedání soudu se konalo 15. prosince 1961, kdy byl vynesena rozsudek. Soudci se opírali zejména o písemnou dokumentaci, téměř nevyužívali výpovědi svědků a soustředili se na Eichmannovi zločiny samotné. Byl odsouzen k smrti za zločiny proti židovskému lidu, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Eichmann byl zproštěn obžaloby ze členství v nepřátelských organizacích SS a Gestapo. Soud se také

vyjádřil k tomu, že se Eichmann hájil tím, že jednal z rozkazů nadřízených. „*I kdybychom měli uznat, že obviněný jednal ze slepé poslušnosti, jak sám říká, stejně bychom tvrdili, že člověk, který se léta podílel na zločinech v takovém měřítku, musí nést nejtěžší trest, který je právu známý a odvolávání se na udělené rozkazy nemůže vést ke zmírnění tohoto trestu. Zjistili jsme, že obviněný takto jednal, protože se vnitřně ztotožňoval s těmito rozkazy a hluboce toužil po dosažení zločinného cíle. Podle našeho názoru není relevantní pro nás, kteří vyměřujeme trest za takto zruďné zločiny, jak se tato identifikace a touha zrodila, zda byla výsledkem ideologického nátlaku na obviněného, jež vyvíjel režim, který ho jmenoval.*“ (Session 121) Eichmann se proti rozsudku odvolal.²³ Izraelský prezident Ben Cvi jeho žádost o milost odmítl a večer 31. května roku 1962 byl Adolf Eichmann oběšen ve vězení Ramla. Jeho tělo bylo spáleno a popel rozprášen mimo teritoriální vody Izraele (Segev 2014: 319).

²³ Během svého pobytu ve vězení napsal Eichmann autobiografii a několik úvahových textů. Protože vznikly obavy o to, že by Eichmannova kniha zpochybnila rozsudek, premiér Ben-Gurion nařídil, aby rukopis zůstal utajen. Čtenářům byl zpřístupněn v roce 1999 (Segev 2014: 314–315).

4. Analýza komunikačního procesu

4.1 Společné rysy komunikátů

Všechny vybrané komunikáty mají jednotnou společenskou situaci. Jedná se o období od května roku 1960 do prosince roku 1961. V této době došlo k zatčení Adolfa Eichmanna, který byl dále vyšetřován a nakonec postaven před soud v Izraeli. Ústředním tématem všech textů je právě Adolf Eichmann a jeho prostřednictvím zločiny spáchané nacistickou genocidou, které vyústily v holocaust. Právě holocaust je cílovým předmětným objektem všech textů. Doprovodná témata se liší v závislosti na konkrétním komunikátu. Vybrané texty jsou heterogenní, pocházejí z různých zdrojů, které však mají společný prvek. Jejich původci jsou představitelé státu Izrael, ať už se jedná o premiéra Ben-Guriona, členy izraelského zákonodárského orgánu nebo generálního prokurátora, který vedl obžalobu v soudním procesu. Texty jsou přenášeny odlišnými komunikačními kanály, přičemž cílem analýzy různorodých textů je ilustrovat náhled na holocaust v období od Eichmannova zatčení až do konce soudního procesu.

Lze říci, že první tři texty, tedy záznamy z Knesetu a rozhovor s Ben-Gurionem mají primárně funkci informativní, zatímco texty ze soudního přelíčení mají spíše funkci hodnotící a formativní. Počet příjemců nelze kvantitativně vyjádřit. Ačkoli na zasedáních Knesetu bylo přítomno konkrétní množství příjemců, tedy členů parlamentu, nelze vyloučit i náhodné, jednorázové příjemce, protože zasedání Knesetu byla veřejná. Ostatní komunikáty byly přenášeny pomocí mediálních kanálů, novin nebo televize, počet příjemců proto nelze určit. Texty vybrané k analýze tvoří pouze část komunikačního procesu probíhajícího mezi představiteli státu Izrael a příjemci, kterými byli občané státu Izrael i široká celosvětová veřejnost. Vztahy utvářené v rámci komunikace jsou dlouhodobé, a proto neodvíteli pouze od těchto konkrétních komunikátů. Zda se jedná o komunikační událost monologickou nebo dialogickou závisí na konkrétním komunikátu, stejně jako přímý nebo nepřímý kontakt autora s adresáty. Ve všech komunikátech je personickým objektem, ke kterému autoři textu referují Adolf Eichmann.

Texty jsou k dispozici v přepisu v anglickém jazyce. Vyjma rozhovoru s Ben-Gurionem se původně jednalo o komunikáty v hebrejském jazyce. Spisovnou formou tohoto jazyka v psané i mluvené formě ovládali autoři i adresáti textu s výjimkou soudních přelíčení, kde byl původní text z hebrejštiny tlumočen do několika jazyků.

Dlouhodobým cílem všech těchto komunikátů je především zvýšení

informovanosti o událostech týkajících se Adolfa Eichmanna, vzbuzení zájmu o tyto události, ať už široké veřejnosti, nebo představitelů vlády. V neposlední řadě je cílem komunikátů přesvědčit příjemce a formovat jejich názory a postoje.

Na základě společných rysů komunikátů je možné vytvořit si základní představu o vybraných textech. Ty budou následně analyzovány jednotlivě, což umožní najít prvky personifikace, synonymická spojení a zaměřit se na popis komunikačního záměru konkrétního textu, tedy „*snahu komunikanta v průběhu komunikační události ovlivnit partnera, utvářet jeho postoje, city, psychický stav, vzájemné vztahy, způsobit změnu ve vlastní informovanosti nebo v informovanosti partnera.*“ (Kořenský, Hoffmannová, Müllerová 2013: 15) Pomocí těchto nástrojů bude možné lépe charakterizovat vyjadřování představitelů státu Izrael a popsat rysy propagandy, kterým je v rámci této práce věnována pozornost.

4.2 Prime Ministers's Statement on Arrest of Eichmann²⁴

Toto prohlášení bylo učiněno 23. 5. 1960 na 109. zasedání Knesetu, tedy necelé dva týdny po zatčení Adolfa Eichmanna. Autorem byl v tomto případě Ben-Gurion. Jedná se o událost monologickou, přičemž Ben-Gurion v tomto případě vystupuje jako premiér státu Izrael, což ho staví do výjimečné pozice vůči ostatním členům parlamentu. Kontakt mezi autorem a příjemci textu je v tomto případě přímý, přičemž oba subjekty disponují spisovnou formou národního jazyka, konkrétně se jedná o hebrejštinu. Tento komunikát je možné zařadit do komunikačního kontextu ostatních schůzí Knesetu, případně v užším měřítku mezi ty schůze, které se týkaly Adolfa Eichmanna.

Cílem komunikační události je informovat izraelský parlament o zatčení Adolfa Eichmanna a o tom, že se nyní nachází ve vazbě v Izraeli, kde bude také postaven před soud a souzen podle zákona o nacitech a nacistických kolaborantech. Z toho, že Ben-Gurion označuje Eichmanna jako *jednoho z největších nacistických zločinců* ještě před tím, než byl obviněn u soudu, však lze usuzovat, že jeho cílem bylo také ovlivnit postoj ostatních členů parlamentu k této záležitosti. Dále označuje Eichmanna za zločince, který byl spolu s nacistickými vůdci zodpovědný za „konečné řešení židovské otázky“. Toto sousloví parafrázuje pomocí synonymního vyjádření: „[...] *vražda šesti milionů evropských Židů*“. Celkově je možné říct, že charakter textu je převážně informativní.

²⁴ „Prime Minister's Statement on the Arrest of Eichmann“ 1960. *Knesset Debates Vol. 4*. University Press of America, (online). Dostupné z: <<http://jcpa.org/wp-content/uploads/2012/02/KnessetDebatesVol4.pdf>> (20. 8. 2016)

4.3 Minister of Justice's statement to the press Regarding the Eichmann trial²⁵

Tento text je přepisem 109. jednání 4. Knesetu, tedy Izraelského parlamentu. Toto jednání se konalo 8. 6. 1960, měsíc po zatčení Adolfa Eichmanna. Jedná se o vyjádření Ministra spravedlnosti k mediálním zprávám týkajícím se Eichmannova procesu. Aktivními účastníky komunikace jsou v tomto případě členové Knesetu, kteří se na jednání aktivně podíleli.

Jedná se o dialogickou komunikační událost, protože role mluvčích se střídají, převládají však vystoupení Moše Sneha a Ministra spravedlnosti Pinhase Rosena. Kontakt mezi účastníky komunikace byl přímý, odehrával se na jednom místě a v jednom čase.

Moše Sneh podal návrh, aby Ministr spravedlnosti odvolal výrok, který poskytl izraelským médiím o tom, že se mají zdržet publikování čehokoli, co by mohlo ovlivnit proces a výsledek procesu s Adolfem Eichmannem, protože stále probíhá vyšetřování. Toto narušení by bylo porušením zákona, kterému by také odpovídal trest. Moše Sneh odporuje tomuto tvrzení s tím, že tato záležitost není mezi Ministrem spravedlnosti a novináři, ale je to záležitost Knesetu. „*Samozřejmě, že tato záležitost je zatím v soudním vyšetřování, ale zároveň je to i věc veřejná, protože židovský lid je soudcem ve jménu celého lidstva, které tvoří porotu. Existují soudní procesy, kde hlas lidu je hlasem spravedlnosti, a tohle je takový proces.*“²⁶ (překlad autora) Ztotožněním hlasu lidu s hlasem spravedlnosti se Sneh snaží působit na emoce posluchačů, formovat jejich postoj, a ovlivnit tak následující hlasování o tom, zda bude toto téma dále diskutováno v plénu Knesetu.

Sneh dále odporuje tvrzení Ministra spravedlnosti a vyjadřuje se v tom smyslu, že proces s Eichmannem není obyčejným procesem. „*Od té doby, kdy byla Eichmannova identita prokázána, není pochyb o tom, že je vinen, a proto musí být potrestán smrtí. [...] nepovažujeme proces pouze za splnění formální povinnosti. Tento*

²⁵ „Minister's of Justice Statement to the Press Regarding the Eichmann Trial“ 1960. *Knesset Debates Vol. 4*. University Press of America, (online). Dostupné z: <<http://jcpa.org/wp-content/uploads/2012/02/KnessetDebatesVol4.pdf>> (20. 8. 2016)

²⁶V původním znění: *Of course, the matter is sub judice, but it is at the same time sub populo, because the Jewish people is the judge on behalf of all mankind, constituting the jury, as it were. There are trials in which vox populi is vox justitiae, and this is such a trial.*“

*proces má historický účel, totiž odhalit v celém rozsahu zločin, ne zločince.*²⁷ (překlad autora) Tento výrok předjímá průběh celého procesu, v němž není souzen Eichmann jako zločinec, ale právě zločin nacistické genocidy jako takový. Moše Sneh referuje v této souvislosti k Eichmannovi několikrát a ztotožňuje ho se samotnou nacistickou genocidou. Toto zosobnění naznačuje personifikaci, jednu z lingvistických technik, které propaganda používá. Dále Sneh nazývá Eichmanna *monstrem, dvounohou bestii* a tvrdí, že se nejedná o lidskou bytost. Tyto synonymické vztahy jsou motivovány subjektivně a mají v posluchačích vyvolat, případně posílit negativní pocity k Eichmannovi jako personickému objektu této komunikace.

²⁷V původním znění: „*Since Eichmann’s identity has been proved beyond all doubt, there is no doubt that he is guilty, and must be punished by death. [...] we do not regard the trial as merely fulfilling a formal obligation. This trial has a great, historic purpose, namely, to reveal the full enormity of the crime, not the criminal.*“

4.4 The Eichmann Case as Seen by Ben-Gurion²⁸

Tento text byl uveřejněn v novinách *The New York Times* 18. 12. 1960, 7 měsíců po Eichmannově zatčení, v době kdy stále probíhalo vyšetřování. Jedná se o rozhovor s ministerským předsedou Izraele, Ben-Gurionem. Jméno autora textu, tedy novináře, který rozhovor pořizoval, není v článku uvedeno. Aktivními účastníky komunikace jsou v tomto případě autor textu a zpovídaný Ben-Gurion, pasivními účastníky jsou čtenáři. Dá se předpokládat, že deník *The New York Times* měl stabilní počet čtenářů, ale vzhledem k tomu, že se rozhovor týkal v té době veřejně diskutovaného tématu, je nutné počítat i s jednorázovými příjemci. Tento text je možné zařadit do komunikačního kontextu tematicky podobně zaměřených komunikací. Může se jednat o další novinové články týkající se procesu s Eichmannem, případně dalších veřejných prohlášení izraelského premiéra na toto téma apod.

Ačkoli se jedná o rozhovor, který je dialogickou komunikační událostí, aktivní a pasivní role komunikantů se střídají nepravidelně. V komunikátu převažují monologické prvky. Ben-Gurion v tomto textu vystupuje jako ministerský předseda Izraele, který vyjadřuje stanovisko své země, což ho staví do unikátní pozice vůči příjemcům komunikátu. Kontakt s těmito příjemci je nepřímý, je zprostředkovaný příslušným médiem, tedy novinami *The New York Times*. Zveřejnění textu a jeho recepce probíhají za různých časových a prostorových okolností. Jazykovým kódem je v případě tohoto textu angličtina, jejíž spisovnou formou disponují všichni účastníci komunikace.

Základním cílem této komunikační události je podat stanovisko Izraele k chystanému procesu s Adolfem Eichmannem a informovat zahraniční veřejnost o podrobnostech. Zejména se jedná o vysvětlení postoje Izraele k tomu, proč by měl být Eichmann souzen izraelským soudem a ne mezinárodní tribunálem. Komunikačním záměrem textu je informovat veřejnost, formovat její názory a také ovlivnit její postoje k samotnému státu Izrael, jeho právu Eichmanna soudit a k holocaustu a antisemitismu. Použitá fakta, aplikované jazykové prostředky a jejich stylizace napomáhají dosažení tohoto záměru. Ben-Gurion často využívá expresivně zabarvené výrazové prostředky a agresivní rétoriku, pomocí kterých vyjadřuje názory Izraele, potažmo své vlastní.

²⁸ „The Eichmann Case as Seen by Ben-Gurion” *The New York Times*, (online) Dostupné z: <<http://query.nytimes.com/gst/abstract.html?res=990DE4DB1630EF3ABC4052DFB467838B679EDE&legacy=true>> (3.7.2016)

Například když komentuje veřejnou debatu, zvláště tu probíhající mezi Židy, o tom, že Izrael je ze zákona oprávněn soudit Eichmanna, ale z etického hlediska by neměl, protože Eichmannovi zločiny byly namířeny proti lidskosti spíše než proti židovskému obyvatelstvu. Tvrdí, že: „*Pouze Žid s komplexem méněcennosti, by mohl říct něco takového; pouze ten kdo si neuvědomuje, že Žid je lidskou bytostí.*“²⁹ (překlad autora) Tímto výrokem vylučuje jakýkoli jiný postoj ve veřejné debatě židovské komunity, než je ten, který zastává stát Izrael. Dále tvrdí, že Izrael je jediným pokračovatelem odkazu Židů, kteří zahynuli při holocaustu, a to ze dvou důvodů. „*Zaprvé je to jediný židovský stát. Zadruhé pokud by tito Židé byli naživu, byli by tady, protože většina z nich, když ne všichni, chtěli žít v židovském státě.*“³⁰ (překlad autora) Tím označuje většinu evropských Židů, kteří byli obětmi holocaustu za sionisty, čímž zdůvodňuje, že jen stát Izrael má právo Eichmanna soudit. Dále tvrdí, že „*[...] Izrael nepotřebuje morální ochranu mezinárodního soudu.*“³¹ (překlad autora) Opak by podle něj mohli tvrdit jen Židé s komplexem méněcennosti, nebo antisemité. Rovněž přiznává, že podle něj nezáleží na tom, jakým trestem bude Eichmann potrestán, ale záleží pouze na tom, že bude souzen v Izraeli. To má napomoci jednomu z cílů konání tohoto procesu, totiž ovlivnit izraelskou mládež a spravit tuto generaci o nejtragičtější události v historii. „*Nezajímá mě, jestli to chtějí vědět; měli by to vědět. Měla by jim být udělena lekce, že Židé nejsou ovce vedené na porážku, ale lidé, kteří dokáží vrátit ránu – jak to Židé udělali během války za nezávislost.*“ (překlad autora) Tento výrok apeluje na národní cítění Izraelců.

Ben-Gurionovi výroky o holocaustu jsou stylizovány expresivně s cílem působit na emoce čtenářů. „*[...] miliony lidí jen proto, že byli Židy a jeden milion dětí jen proto, že to byly židovské děti, byly zavražděny nacisty.*“³² (překlad autora) Dále mluví o desetitísících židovských dětí, které byly vyhlazeny a vyzývá mezinárodní společenství, aby na to nezapomnělo. Rovněž vyzývá všechny národy světa, aby nezapomněly na to, že existoval záměr vyhladit židovstvo, přičemž tento záměr je zakořeněn v antisemitismu. „*Všichni by měli vědět, že antisemitismus je nebezpečný a měli by se za*

²⁹ Původní znění: „*Only a Jew with inferiority complex could say that; only one who does not realize that Jew is a human being.*”

³⁰ Původní znění: „*First, it is the only Jewish state. Second, if these Jews were alive, they would be here because most of if not all of them wanted to come to live in a Jewish state.*”

³¹ Původní znění: „*[...] Israel does not need the moral protection of international court.*”

³² Původní znění: „*[...] millions of people, because they happened to be Jewish, and one million babies, because they happened to be Jewish babies, were murdered by th Nazis.*”

to stydět. Věřím tomu, že v průběhu tohoto soudního procesu si všichni přemýšlející lidé uvědomí, že v současnosti může antisemitismus vést až k plynové komoře a továrně na mýdlo.“³³ (překlad autora) O značné subjektivitě v tomto případě svědčí nejen stylizace výroku, ale také použití personifikace, kdy Ben-Gurion zosobňuje nacistickou genocidu s *plynovou komorou*, jakožto výrazným symbolem holocaustu. Ben-Gurion dále referuje k nacistické genocidě jako k *továrně na mýdlo*³⁴. Toto tvrzení je lživé a dá se proto považovat za prvek propagandy.

Ben Gurion dále v textu obviňuje z antisemitismu a nacismu některé Arabské vládce a ztotožňuje egyptskou antisionistickou politiku s antisemitismem a nacismem. Celkově lze říct, že komunikačním záměrem tohoto textu je emocionálně působit na čtenáře pomocí expresivního vykreslení holocaustu jako důsledku antisemitismu. A dále ovlivnit čtenářovi postoje tak, aby byly příznivější k Izraeli i židovskému společenství.

³³Původní znění: „*They should know that anti-Semitism is dangerous and they should be ashamed of it. I believe that through this trial all thinking people will come to realize that in our day the gas chamber and the soap factory are what anti-Semitism may lead to.*“

³⁴Jedná se o referenci k fámě o tom, že Němci vyráběli mýdlo z židovských mrtvol. Tato fáma se rozšířila během let 1941 a 1942 a byla založena na tom, že do kostek mýdla, které Němci distribuovali do židovských ghet, byli vtlačeny iniciály RIF. To měla být zkratka pro „Rein jüdisches Fett“, tedy čistý židovský tuk. Tato záležitost byla projednávána u Norimberského tribunálu, který ji nepotvrdil. (Institute for Historical Review)

4.5 Úryvek z úvodní řeči prokurátora³⁵

Tento projev byl pronesen generálním prokurátorem Gideonem Hausnerem u Obvodního soudu v Jeruzalémě. Jedná se úvodní řeč obžaloby, která trvala tři soudní zasedání, tedy od 17. do 18. dubna 1961. Aktivním účastníkem komunikace je, jak bylo výše zmíněno, prokurátor Hausner, pasivními účastníky jsou soudci, obžalovaný, jeho advokáti a přítomná veřejnost v sále. Vzhledem k tomu, že zasedání soudu byla natáčena a přenášena pomocí televizního vysílání, není přesně možné přesně stanovit počet příjemců.

Jedná se o monologickou komunikační událost, ale v textu se objevují i některé dialogické prvky, například oslovení a řečnické otázky. Autor také používá prvky přímé řeči, příkladem může být situace, kdy autor mluví za oběti, které již nemohou zvolat: „*Žaluji.*“³⁶ (překlad autora) Autor se hned na začátku projevu vyjadřuje v tom smyslu, že jako prokurátor, který vede v tomto soudním sporu obžalobu Adolfa Eichmanna, není jediným žalobcem. „*Spolu se mnou je tu šest milionů žalobců. [...] jejich popel je navršen na pahorcích Osvětimi, na polích Treblinky a roztroušen v lesích Polska. Jejich hroby jsou roztroušeny po celé Evropě. Jejich krev křičí, ale jejich hlas není vyslyšen. Proto budu já jejich mluvčím a v jejich jménu povedu obžalobu.*“³⁷ (překlad autora) Autor se tímto snaží zdůraznit židovské utrpení během holocaustu a představit sama sebe jako advokáta obětí holocaustu. Další část projevu je líčením utrpení, které Židé prožili v průběhu historie, což zdůrazňuje jejich roli věčné oběti.

- *historie židovského lidu je z kropena utrpením a slzami*
- *faraon v Egyptě se rozhodl je ,ujařmovat robotou‘*³⁸ (Český ekumenický překlad Bible) *a hodit jejich syny do řeky.*
- *Hamanovo nařízení bylo ,vyhladit, povraždit a zahubit‘*³⁹ (Český ekumenický

³⁵ „Session 6“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z: <http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-006-01.html> (10. 8. 2016)

³⁶ Původní znění: „*I accuse.*“

³⁷ Původní znění: „*With me are six milion accusers. [...] their ashes are piled up on the hills of Auschwitz and the fields of Treblinka, and are strewn in the forests of Poland. Their graves are scattered through the lenght and breadth of Europe. Their blood cries out, but their voices is not heard. Therefore I will be their spokesman and in their name I will unfold the awsome indictment.*“

³⁸ Původní znění: „*Pharaon in Egypt decided to ,afflict them with their burdens‘.*“ Jedná se o úryvek biblického verše Exodus 1:11. „*Ustanovili tedy nad ním dráby, aby jej ujařmovali robotou. Musel stavět faraónovi města pro sklady, Pitom a Ramses.*“ (Bible 2008: 72)- doplnit citaci

³⁹ Původní znění: „*Haman's decree was to destroy, to slay, and to cause them to perish.*“ Jedná se o úryvek z biblického verše Ester 3:13. „*Dopisy byly poslány po rychlých poslech do všech královských krajin, aby vyhladili, povražдили a zahubili všechny židy od mládence po starce, děti i ženy, v jednom dni, třináctého dne dvanáctého měsíce – to je měsíc adar; a kořist po nich si vzali jako lup.*“ (Bible 2008: 467)

překlad Bible)

- *Chmelnický je vraždil ve velkém množství*
- *byli masakrováni v Petljurových pogromech*
- *krvavá cesta, kterou tito lidé ušli.*

Na tento výčet navazuje autor zdůrazněním nacistické genocidy jako nejstrašnější události v historii židů: „[...] bili je a mučili a štváli do ghatt, aby jim mohli zapíchnout odznaky do hrudi, aby jim mohli ukrást jejich majetek, po mučení a drancování, po tom všem z nich bylo všechno vyždímáno, poté co jim byly odňaty dokonce i vlasy, byli masově transportováni, aby byli vyvražděni. Dokonce jejich mrtvoly byly hodnotné, zlaté zuby byly odebrány a svatební prsteny odňaty.“⁴⁰ (překlad autora) Eichmanna označuje jako *výkonnou moc ve vyhlazování židovského lidu, přičemž v celé historii není žádný jiný příklad člověka, proti kterému by bylo možné vznést obvinění takového rozsahu.* Autor srovnává Eichmanna s Čingischánem, Attilou a Ivanem Hrozným. Jejich činy ovšem *blednou a stávají se nepatrnými v porovnání s ohavnostmi, vražednými hrůzami, které budou prezentovány v průběhu následujícího procesu.* „*Narazíme na nový druh vraha, takového, který provádí své krvavé řemeslo za deskou psacího stolu.*“⁴¹ Toto srovnání naznačuje snahu autora vyzdvihnout židovské utrpení během holocaustu a vyličit Eichmanna jako největšího zločince v historii, protože se nacistické genocidy aktivně účastnil. Prokurátor popisuje jeho činy jako:

- *„[...]byl tím, kdo vázal uzly na katových oprátkách, tím kdo hnal oběti do plynových komor, tím kdo střílel do zad a tlačil do otevřené jámy každého z milionů těch, kdo byli zavražděni.“*⁴² (překlad autora)
- *„Bylo to jeho slovo, které uvedlo plynové komory do chodu, zvedl telefon a železniční vozy odjeli do vyhlazovacích center, jeho podpis byl ten, který zpečetil osud tisíců a desetitisíců.“*⁴³ (překlad autora)

⁴⁰ Původní znění: „[...]beat and torture them and chase them into ghettoes, to pin the badges of shame on their breasts, to steal their property - till finally, after torture and pillage, after everything had been wrung out of them, when even their hair had been taken, they were transported, en masse to the slaughter. Even the corpses were still of value: the gold teeth were extracted and the wedding rings removed.“

⁴¹ Původní znění: „[...] we shall also encounter a new kind of killer, the kind that exercise his bloody craft behind a desk.“

⁴² Původní znění: „[...]who with his own hands knotted the hangman's noose, who lashed the victims into the gas chambers, who shot in the back and pushed into the open pit every single one of the millions who were slaughtered.“

⁴³ Původní znění: „But it was his word that put gas chambers into action; he lifted the telephone, and railroad cars left for the extermination centres; his signature it was that sealed the doom of thousands and tens of thousands.“

- „*Eichmann sám sebe popisuje jako pečlivého člověka, úředníka. Pro něj nařízení vyhlazení bylo jen dalším psaným příkazem, který měl být vykonán, avšak on byl tím, kdo naplánoval, inicioval a organizoval, tím kdo instruoval ostatní, aby prolévaly potoky krve a používali všechny prostředky k vraždění, zlodějině a loupení.*“⁴⁴ (překlad autora)

Celým textem prostupují reference k biblickému textu. Tyto náboženské odkazy lze interpretovat jako pokus autora apelovat na emoce izraelské společnosti i židovské diaspory pomocí víry. Autor v textu často používá úryvky z biblických citátů, nebo k bibli referuje:

- „*Ve vlastní krvi, žij!*“⁴⁵ (Český ekumenický překlad Bible)
- „*věčná hrůza*“⁴⁶ (Český ekumenický překlad Bible)
- „*předmět výsměchu a zlořečení*“⁴⁷ (Český ekumenický překlad Bible)
- *vražda byla přítomna v lidském životě od té doby, co Kain zabil Ábela.*

Cílem této komunikační události je informovat o rozsahu Eichmannových zločinů a pomocí zdůraznění jeho role v nacistické genocidě ho vylicít jako největšího zločince v židovské i světové historii. Autor se zároveň snaží zdůraznit, že židovské obyvatelstvo je věčnou obětí, a tím posílit židovskou identitu a získat sympatie celosvětové veřejnosti.

⁴⁴ Původní znění: „*We shall find Eichmann describing himself as a fastidious person, a ‚white-collar‘ worker. To him, the extermination was just another written order to be executed; yet he was the one who planned, initiated and organized, who instructed others to spill this ocean of blood, and to use all means of murder, theft, and torture.*“

⁴⁵ Původní znění: „*In thy blood, live!*“ Jedná se o úryvek z biblického verše Ezechiel 16:6. „*Tu jsem šel kolem tebe a uviděl, jak se třepeš ve vlastní krvi, a řekl jsem ti, když jsi ležela ve vlastní krvi: Žij! Řekl jsem ti, když jsi ležela ve své krvi: Žij!*“ (Bible 2008: 833)

⁴⁶ Původní znění: „*everlasting abhorrence*“ Jedná se o úryvek z biblického verše David 12:2. „*Mnozí z těch, kteří spí v prachu země, procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze.*“ (Bible 2008: 886)

⁴⁷ Původní znění: „*a proverb and a taunt*“ Jedná se o úryvek biblického verše Jeremiáš 24:9. „*Učiním je obrazem hrůzy a zla pro všechna království země, potupou a pořekadlem, předmětem výsměchu a zlořečení na všech místech, kam je vyženu.*“ (Bible 2008: 779)

4.6 Úryvek ze závěrečné řeči prokurátora⁴⁸

Tento projev byl pronesen 15. 12. 1961 generálním prokurátorem Hausnerem u Obvodního soudu v Jeruzalémě na 120. zasedání soudu. Jedná se o závěrečnou řeč obžaloby. Aktivním účastníkem komunikace je generální prokurátor Gideon Hausner.

V případě tohoto textu se jedná o monologickou komunikační událost, v textu lze však najít i prvky dialogické, zejména o oslovení a nepřímé otázky řečnického typu. Autor se často obrací na soudce a oslovuje je. Také vyzývá posluchače například, aby se podívali na „[...] *nemluvnata zabalená v hadrech, strach v jejich očích, jejich těla seschlá hladem.*“⁴⁹ V textu můžeme také nalézt prvky přímé řeči, například když autor napodobuje dětské volání ozývající se z ghet. „*Mami, mami, pomoc.*“⁵⁰

Generální prokurátor se ve snaze přesvědčit soud i veřejnost o Eichmannově vině příliš neopírá o důkazy nashromážděné během procesu, které by jasně svědčili o konkrétních činech obžalovaného. „*Soud si bude pamatovat tváře a reakce těch přeživších, kteří tu svědčili, když se znovu vynořila utrpení a muka pohřbená v jejich srdcích [...] jak se jejich kolena třásla a jejich tváře se zkroutili, když popisovali tu hrůzu a teror.*“⁵¹ (překlad autora) Eichmannovi činy vykresluje velmi expresivně, přičemž zdůrazňuje utrpení Židů za nacistické genocidy:

- „*Nejen, že má na svědomí krev milionů zavražděných. Může také za nepředstavitelné utrpení milionů obětí, utrpení způsobené otroctvím, mučením a hladověním.*“⁵² (překlad autora)
- „*Úmyslné týrání lidských bytostí prováděné s chladným vypočítavým způsobem a s ďábelským a podlým úmyslem není o nic horší, než samotné prolévání krve.*“⁵³ (překlad autora)

Dále autor popisuje Eichmannovi činy jako:

- „*skutky, které se vymykají lidskému chápání*“

⁴⁸ „Session 120“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z: <<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-120-01.html>> (10. 8. 2016)

⁴⁹Původní znění: „[...] *infants wrapped in tatters, with terrible fear in their eyes, their bodies shrunk from hunger.*“

⁵⁰Původní znění „*Mama, Mama, help.*“

⁵¹Původní znění „*The Court will remember the faces and the reactions of those survivors who testified here, when the suffering and the anguish buried in their hearts re-emerged [...] how their knees trembled and their faces become distorted as they described the horrors and the terror.*“

⁵²Původní znění: „*Not only the blood of the millions weights upon him. He is also guilty of the awful, the inestimable suffering of the millions of victims, the suffering of bondage, torture and starvation.*“

⁵³Původní znění: „*The deliberate maltreatment of human beings in a cold, calculating fashion, with a clear mind and with diabolical wickedness, is no less terrible than the actual shedding of blood.*“

- „skutky, které zbavují lidskosti každého, kdo je činí“
- „skutky ležící na druhé straně hranice, která odděluje lidské bytosti od zvířat“

Eichmanna v řeči nazývá *tygrem žijícím v džungli, netvorem, který ze sebe setřásl veškeré morální zábrany a běsnícím a krvežíznivým divokým zvířetem*. Tato častá přirovnání obžalovaného ke zvířeti svědčí o snaze autora působit na emoce posluchačů a přesvědčit je o tom, že Eichmann není plnohodnotnou lidskou bytostí, a proto by s ním tak ani nemělo být zacházeno. „*Takový tvor svými činy sám sebe zbavil práva řadit se mezi lidské bytosti a lidská společnost ho musí vypudit ze svého středu jen proto, aby chránila sama sebe před takovýmito zločinci.*“⁵⁴ (překlad autora) Proto Eichmann podle prokurátora není hoden soucitu, který nikdy sám neprojevil.

Autor textu také zdůrazňuje jedinečnost židovského utrpení během holocaustu oproti jiným národům: „*Jediný lid, jehož národní utrpení se dodnes nezahojilo, je židovský lid. Ostatní počítali své ztráty ve válce, my jsme počítali přeživší. Národy nežidovského původu se zotavily a zaplnily prázdnotu, kterou zanechala válka. Židé byli sotva schopni zachovat existenci svého lidu na základě toho, co z něj zbylo.*“⁵⁵ (překlad autora) Toto vyzdvihování židovského utrpení lze přičítat záměru autora textu, který se snaží působit na emoce publika a posílit národní identitu Izraelců.

V textu se také objevují prvky personifikace, například když autor připisuje krvi obětí lidské vlastnosti. „*Krev milionů bude křičet navždy. Protože prolití krve nevinných nemůže být nikdy odčiněno, a tato krev se vaří a křičí a požaduje zadostiučinění.*“⁵⁶ V textu se rovněž objevují odkazy na mnohé známé osobnosti, které se staly oběťmi holocaustu, a které jsou *navždy ztraceny pro Izrael i celý svět*. Zmíněnými osobami jsou například Anna Franková, Dolek Liebeskid a Mordechai Anielewicz. Autor je popisuje jako poklady židovské kultury, ztracené kvůli činům Eichmanna a jeho stoupenců. Toto lze chápat jako apel na národní identitu Izraelců.

Celkově lze říct, že cílem této komunikační události je přesvědčit soudce i širokou veřejnost o tom, že je Eichmann vinen, vyzdvihnout židovské utrpení prožité

⁵⁴Původní znění: „*Such a creature, has by his deeds deprived himself of the right to walk with human beings, and human society is commanded to cast him out from its midst, if only to protect itself from such criminals.*“

⁵⁵Původní znění: „*The only people whose national affliction has not healed to this day is the Jewish People. Others counted their loses in the War; we counted those who remained. The Gentile nations have recovered and filled the void left by the War. The Jewish People has barely been able to maintain a national existence on the basis of what is left.*“

⁵⁶Původní znění: „*The blood of the million will cry out forever. Because the blood of the pure can never be atoned, and it boils and cries out and demands satisfaction.*“

během holocaustu a posílit národní identitu Izraelců. Aby těchto záměrů autor dosáhl, používá velmi expresivních a emocionálně zabarvených jazykových prostředků.

Závěr

11. května roku 1960 zatkli agenti izraelské tajné služby v Argentině Adolfa Eichmanna, nacistického zločince, který byl organizátorem plánu konečného řešení židovské otázky. Informace o pobytu Eichmanna v Buenos Aires byla známá již v 50. letech, ale stíhání nacistických zločinců v té době nebylo izraelskou prioritou. Na přelomu 50. a 60. let se ovšem změnil postoj Izraele k holocaustu, protože ještě nebyla zaručena suverenita ani bezpečnost státu. Celosvětovému společenství proto mělo být připomenuto, že holocaust je zavazuje k podpoře státu Izrael a namísto emancipačních snah sionismu měla být identita Izraelců nově podložena připomínáním nacistické genocidy spáchané na židovském obyvatelstvu. Těmto cílům posloužil právě proces s Adolfem Eichmannem. Podle ministerského předsedy Ben-Guriona mohl proces také odhalit jiné nacistické zločince a jejich vazby na arabské vlády, protože tehdejší egyptská antisionistická byla podle něj antisemitského a nacistického původu. Toto ztotožnění kritiky Izraele s antisemitismem se stalo základem izraelské propagandy. Výše uvedené důvody vedly představitele státu Izrael k uspořádání procesu s Eichmannem, který se stal klíčovou událostí v proměnách vnímání holocaustu.

Adolf Eichmann stanul přes Obvodním soudem v Jeruzalémě 11. 4. 1961 a byl státním prokurátorem Gideonem Hausnerem obviněn ze zločinů proti židovskému obyvatelstvu, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů, v souladu se zákonem o potrestání nacistů a nacistických kolaborantů z roku 1950. Eichmannův právní zástupce se snažil neúspěšně zpochybnit právo Izraele Eichmanna soudit, ke svolání mezinárodního tribunálu, který by soudil Eichmanna ze zločinů proti lidskosti, ovšem nedošlo. Soudci rozhodli, že Izrael má právo Eichmanna soudit, protože existuje spojitost mezi nacistickou genocidou a založením židovského státu. Generální prokurátor v obžalobě nevycházel z činů, které Eichmann vykonal, ale z utrpení, které Židé prožili během holocaustu. O tom svědčilo předvolání více než sta svědků obžaloby, přeživších holocaustu, kteří popisovali to, co zažili během 2. světové války. Vazba mezi podanými svědectvími a Eichmannovými činy byla slabá, s čímž soudci projevovali značnou nespokojenost. Hlavním svědkem obhajoby byl sám Eichmann, který se hájil tím, že jednal podle rozkazů, ctil zákon a nepatřil mezi fanatické pronásledovatele Židů. Tento argument soud odmítl uznat a 15. 12. 1961 byl Adolf Eichmann odsouzen k smrti za zločiny proti židovskému lidu, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Pro vypracování dvou kapitol s převážně historickým zaměřením byly práce Toma Segeva *Sedmý milion: Izraelci a holocaust* (2014) a Pavla Barši *Paměť a genocida: Úvahy o*

politice holocaustu (2011). Tyto knihy se informačně doplňovaly a poskytly základní obraz o izraelské propagandě. Dalším klíčovým pramenem byly záznamy ze soudního procesu s Adolfem Eichmannem. Naopak zdrojem s nedostatečnou informační hodnotou byla kniha *Průmysl holocaustu* (2006) Normana Finkelsteina.

Stěžejní publikací pro rozpoznání klíčových rysů propagandy byla kniha autorů Jowett a O'Donnell *Propaganda and Persuasion* (2012), doplňující informace pak poskytly práce Jacquese Ellula „The Characteristics of propaganda“ (2006) a *Propaganda: Formation of Men's Attitude* (1956). Cílem této práce bylo zodpovědět výzkumnou otázku, zda je možné zařadit propagandu státu Izrael do teoretického rámce, který vytyčili autoři Jowett a O'Donnell. Na základě analýzy propagandy vymezené autory Jowettem a O'Donnell lze o všech pěti analyzovaných komunikátech říci, že náleží jedné společenské situaci. Texty pocházejí z období od roku 1960 do roku 1961, kdy došlo k zatčení Adolfa Eichmanna, jeho vyšetřování a soudnímu procesu. Vybrané texty jsou různorodé a pocházejí z odlišných zdrojů, které však mají společného původce, kterými jsou představitelé státu Izrael. Cílem analýzy heterogenních textů je nastínit pohled na holocaust v období od zatčení Eichmanna až do konce soudního procesu. O všech komunikátech lze říci, že jejich cílem bylo ovlivnit postoje adresátů, vzbudit, a následně posílit negativní pocity k Eichmannovi a velmi expresivně vykreslit holocaust. Na základě rozdělení propagandy v teoretické části je možné říci, že propaganda představitelů státu Izrael se pohybuje na pomezí tzv. šedé a černé propagandy. Zdroj je možné identifikovat, ale informace jsou zavádějící a v jednom případě lživé. Dále lze tuto propagandu označit za vertikální, protože jejími původci jsou osobnosti, které mají státem danou moc.

Zatímco dva z analyzovaných textů, záznamy z Knesetu, byli určeny zejména členům parlamentu, ostatní tři komunikáty byly cíleny na izraelskou i světovou veřejnost. Dále lze říci, že záznamy z Knesetu a rozhovor s Ben-Gurionem mají primárně informativní funkci, zatímco komunikáty ze soudního přelíčení mají funkci hodnotící a formativní. Ve všech komunikátech autoři záměrně používali subjektivní vyjádření, aby tak u příjemců vyvolali nejrůznější emoce. Zejména se jednalo o to prostřednictvím expresivního líčení holocaustu vyvolat v celosvětovém publiku pocit viny a zároveň posílit národní identitu Izraelců. K tomu autorům sloužily použité jazykové prostředky, jako personifikace a synonymie. Aparát pro vlastní analýzu poskytla publikace *Analýza komunikačního procesu a textu* (2013) Jana Kořenského, Jany Hoffmannové a Olgy Müllerové, s jejíž pomocí bylo umožněno lépe popsat

komunikační záměry vybraných textů.

Literatura a prameny

Prameny

„Judgement 006“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/ftp.cgi/people/e/eichmann.adolf/transcripts/ftp.cgi?people/e/eichmann.adolf/transcripts/Judgment/Judgment-006>> (10. 8. 2016)

„Minister’s of Justice Statement to the Press Regarding the Eichmann Trial“ 1960.

Knesset Debates Vol. 4. University Press of America, (online). Dostupné z:

<<http://jcpa.org/wp-content/uploads/2012/02/KnessetDebatesVol4.pdf>> (20. 8. 2016)

„Nazis and Nazi Collaborators (Punishment) Law” Jewish virtual library, (online). Dostupné

z: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Politics/nazilaw.html>> (10. 8. 2016)

„Prime Minister’s Statement on the Arrest of Eichmann“ 1960. *Knesset Debates Vol. 4*.

University Press of America, (online). Dostupné z: <<http://jcpa.org/wp-content/uploads/2012/02/KnessetDebatesVol4.pdf>> (20. 8. 2016)

„Session 1“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/index-01.html>> (10. 8. 2016)

„Session 120“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-120-01.html>> (10. 8. 2016)

„Session 121“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-121-01.html>> (10. 8. 2016)

„Session 6“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-006-01.html>> (10. 8. 2016)

„Session 85“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-085-01.html>> (10. 8. 2016)

„Session 95“ *The Nizkor Project*, (online). Dostupné z:

<<http://www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/Session-093-01.html>> (10. 8. 2016)

„The Declaration of the Establishment of the State of Israel” Israel Ministry of Foreign Affairs, (online). Dostupné z:

<<http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx> > (10. 8. 2016)

„Wannsee Protocol“ German History in Documents and Images, (online). Dostupné z:

<http://germanhistorydocs.ghi-dc.org/sub_document.cfm?document_id=1532 > (10. 8. 2016)

United Nations Security Council. „S/RES/138 (1960)“ Resolutions adopted by the Security Council in 1960, (online; Pdf). Dostupné z:

<<http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/1960.shtml>> (20. 8. 2016)

Literatura

- „Arab-Israeli wars“ Encyclopaedia Britannica, (online). Dostupné z:
<<https://www.britannica.com/event/sArab-Israeli-wars> > (10. 8. 2016)
- „Axis powers“ Encyclopaedia Britannica, (online). Dostupné z:
<<https://www.britannica.com/topic/Axis-Powers>> (10. 8. 2016)
- „Jewish soap“ Institute for historical review, (online). Dostupné z:
<<http://www.ihr.org/leaflets/soap.shtml>> (10. 8. 2016)
- „Reich Security Main Office “Jewish virtual library, (online). Dostupné z:
<<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/RSHA.html> > (10. 8. 2016)
- „The Eichmann Case as Seen by Ben-Gurion” The New York Times, (online) Dostupné z:
- „The Gestapo“ Jewish virtual library, (online). Dostupné z:
<<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/Gestapo.html> > (10. 8. 2016)
- „The History of Zionism“ Jewish virtual library, (online). Dostupné z:
<<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/isdf/text/maor.html> > (10. 8. 2016)
- „The Holocaust“ Yad Vashem, (online). Dostupné z:
<<http://www.yadvashem.org/yv/en/holocaust/about/> > (10. 8. 2016)
- „The Knesset“ Jewish virtual library, (online). Dostupné z:
<<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Politics/knesset.html> > (10. 8. 2016)
- „The Mossad“ *Jewish virtual library*, (online). Dostupné z:
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/mossad.html > (10. 8. 2016)
- „The SD (Sicherheitsdienst)“ Jewish virtual library, (online). Dostupné z:
<<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/sd.html> > (10. 8. 2016)
- „The Six Day War“ *Jewish virtual library*, (online). Dostupné z:
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/67_War.html > (10. 8. 2016)
- „The SS (Schutzstaffel)“ *Jewish virtual library*, (online). Dostupné z:
<<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/SS.html> > (10. 8. 2016)
- „The Yom Kippur War“ *Jewish virtual library*, (online). Dostupné z:
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/73_War.html > (10. 8. 2016)
<<http://query.nytimes.com/gst/abstract.html?res=990DE4DB1630EF3ABC4052DFB467838B679EDE&legacy=true> > (3. 7. 2016)

- Albig, William. 1956. *Modern Public Opinion*. New York: McGraw-Hill.
- Arendtová, Hana. 1995. *Eichmann v Jeruzalémě: zpráva o banalitě zla*. Praha: Paseka.
- Arendtová, Hana. 2000. *Původ totalitarismu. I-III*. Praha: Oikoymenh.
- Barša, Pavel. 2011. *Paměť a genocida: úvahy o politice holocaustu*. Praha: Argo.
- Bennett, Beth S., Sean Patrick, O'Rourke. 2006. „A Prolegomenon to the Future study of Rhetoric and Propaganda. *Critical Foundations*.“ Pp. 51 in Jowett, Garth S., Victoria, O'Donnell (Eds.). *Readings in Propaganda and Persuasion: New and Classic Essays*. London and New Delhi: SAGE Publications.
- Bible: Písmo svaté starého a nového zákona. Český ekumenický překlad*. Praha: Česká biblická společnost. 2008.
- Ellul, Jacques. 1965. *Propaganda: The Formation of Men's Attitudes*. New York: Vintage Books.
- Ellul, Jacques. 2006. „The Characteristics of Propaganda.“ Pp. 1 in Jowett, Garth S., Victoria, O'Donnell (Eds.). *Readings in Propaganda and Persuasion: New and Classic Essays*. London and New Delhi: SAGE Publications.
- Encyclopaedia Judaica. 1972. *Eichmann Adolf Otto*. 518- 523, vol 6. Jerusalem: Keter Publishing house.
- Finklestein, Norman. 2006. *Průmysl holocaustu*. Praha: Dokořán.
- Gerlach, Christian. 1998. „The Wannsee Conference, the Fate of German Jews, and Hitler's Decision in Principle to Exterminate All European Jews“ *Journal of Modern History* 70: 759 – 812. Dostupné z <<http://www.jstor.org>> (1. 8. 2016)
- Jowett, Garth S., Victoria, O'Donnell. 2012. *Propaganda and Persuasion*. London and New Delphi 2006.
- Lippmann, Walter. 1922. *Public Opinion*. New York: Macmillan.
- O'Donnell, Victoria – Kable, June. 1982. *Persuasion: An Interactive – dependency Approach*. New York: Random House.
- Prokopová, Kateřina. 2009. *Média jako nástroj propagandy ve studené válce Propaganda na Rádiu Svobodná Evropa v letech 1951 – 1956*. Magisterská diplomová práce na katedře historie filozofické fakulty Palackého univerzity. Olomouc.

Segev, Tom. 2014. *Sedmý milion: Izraelci a holocaust*. Praha: Paseka.

Shultz, Richard H., Roy, Godson. 1984. *Dezinformatsia: Active measures in Soviet strategy*. Washington, DC: Pergamon-Brassey's.

Snyder, Timothy. 2013. *Krvavé země: Evropa mezi Hitlerem a Stalinem*. Praha: Paseka.

Yablonka, Hanna. 2000. „Preparing the Eichmann Trial: Who Really Did the Job?“ *Theoretical Inquiries in Law*,(online). Dostupné z:

<<http://www7.tau.ac.il/ojs/index.php/til/article/view/190> > (20. 8. 2016)

Přílohy

Prime Ministers's Statement on Arrest of Eichmann

Sitting 98 of the Fourth Knesset

23 May 1960 (26 Iyar 5720)

The Prime Minister, D. Ben-Gurion: I would like to inform the Knesset that some time ago Israel's security Service ascertained the whereabouts of one of the greatest Nazi criminals, Adolf Eichmann, who was responsible together with the Nazi leaders, for what they called „The Final solution of the Jewish problem,“ i.e. the murder of six million European Jews.

Adolf Eichmann is now under arrest in Israel and will soon stand the trial here, in accordance with the Nazi and Nazi Collaborators (Punishment) Law, 5710–1950.

Minister of Justice's Statement to the Press Regarding the Eichmann Trial

Introduction

While the Eichmann trial was being prepared, an important constitutional issue raised in the Knesset.

Sitting 109 of the Fourth Knesset

8 June 1960 (23 Sivan 5720)

The Speaker, A. Ben-Eliezer: I give the floor to MK Sneh, who has a motion for the agenda...

M. Sneh (Maki): Mr. Speaker, distinguished Knesset, on behalf of the Communist party group I propose that we debate the appeal made to the newspaper editors yesterday by the Minister of Justice, and which was broadcast on the radio, that they refrain from publishing anything which could affect the Eichmann trial and its outcome, because the matter is *sub judice*.

The newspaper did not accede to the Minister of Justice's request, despite his hint that this would constitute a violation of the law and would be punishable. This is not a matter between the Minister of Justice and the editors, however, it is a subject for the Knesset. A statement made by Minister represents the Government, the Government is accountable to the Knesset, and it is our view that the Knesset cannot approve of the step of the Minister of Justice has taken. The Prime Minister has ignored my appeals from this podium that he annul that statement...but the Knesset cannot ignore this.

The Minister of Justice treats the Eichmann trial as if it were a regular trial. But that is not the case. Since Eichmann's identity has been proved beyond all doubt, there is no doubt that he is guilty, and must be punished by death. There is no one in Israel, I hope, who advocates a lynch trial. We all want Eichmann trial to be conducted in accordance with judicial procedure. Moreover, we do not regard the trial as merely fulfilling a formal obligation. This trial has a great, historic purpose, namely to reveal the full enormity of the crime...not the criminal. For after all, the criminal is now known: the Nazi gang which ruled the third German Reich and which included Adolf Eichmann aimed at destroying the Jewish people. There is no doubt of that.

The scales of justice in this trial have been weighted from the outset. The crimes...are so heavy that there is no counterweight in the world which can move the scales even slightly. Themis' eyes are open. Of course, the matter is *sub judice*, but it is at the same time *sub populi*, because the Jewish people is the judge on behalf of all

mankind, constituting the jury, as it were. There are trials in which *vox populi* is *vox justitiae*, and this is such a trial.

The Knesset annulled the death penalty for murder, but left it for crimes committed by Nazis and their collaborators. For whom was that exception made if not for Eichmann and his ilk? Even the Prime Minister disregarded the Minister of Justice's request. In his first statement to the Knesset he defined Eichmann as: "one of the greatest Nazi criminals, who is responsible together with the Nazi leaders for the murder of six million European Jews." He did not say "suspected."

Moreover, ever since the Minister of Justice's statement there has been considerable public discussion, both in Israel and abroad, of the Eichmann trial. We find it inappropriate that the Knesset should be condemned to silence on the issues, and the Knesset Members should be obliged to comment on it in different contexts. For example, the question has been raised as to whether the trial should be held in Israel and whether the court should be Israeli or international. In our view...the Knesset should state opinion and reject the anti-Israel attacks of British, American and other circles, which apparently fear the revelation of the truth about Hitler's associates because the latter live under their auspices and through them are reviving the swastika crusade. The Knesset should give its official approval to an Israeli trial before an Israeli court.

I would also like to remind the Knesset that the Nazi and Nazi Collaborators (Punishment) Law...states that even if a Nazi criminal has been tried abroad this does not absolve him from being tried by an Israeli court...Each day that passes proves that the assumption underlying the Minister of Justice's appeal, namely, that this is a trial like any other, is false...Are the letters exchanged by the Government of Israel and Argentina an everyday matter...? Here, too, the Knesset should have had its say: we all respect the Argentinian nation, which is celebrating 150 years of independence this year, but if anyone should apologize it should be those who gave shelter to acknowledged Nazi criminals like Eichmann, not those who removed him from that shelter. And there are many such countries, not only on the American continent but primarily in the German Federal Republic, where a congress of 1,500 members of the S.S. is currently being held...

Thus, in Germany today it is possible to create a Nazi atmosphere, while in Israel the press is prevented from expressing anti-Nazi views...What is the point of the trial if not permit the anti-Nazi cry to be heard all over the world?...The Israeli press needs guidance of a different kind to that given by the Minister of Justice, i.e., how not

to create a soft, forgiving atmosphere towards Eichmann...The headlines we have read about his “good behavior” in prison, and so on...serve to restore a human element to that monster, that two-legged beast...and human he is not...

The trial is purely public, national and historic, and we therefore propose, regardless of political differences, that we debate it, so that the Knesset’s voice may be heard.

The Minister of Justice, P. Rosen: Mr. Speaker, distinguishing Knesset, even MK Sneh’s speech will not induce me to discuss something which in my humble opinion is sub judice, and if someone thinks that the Minister of Justice is a formalist without any basic Jewish or human feeling—

M. Sneh (Maki): I did not say that.

The Minister of Justice, P. Rosen: But someone wrote that...Let them think what they will. If a person has been found fit to stand the trial in Israel, the trial must be conducted in accordance with the due process of the law. The law may be too considerate of person standing trial...but that is our law...and a Minister of Justice may certainly ask...the public to abide by it. The law does not distinguish between regular and special criminal trials, nor between criminal trials of passing or historical significance.

MK Sneh requests a discussion of my statement. By chance, next Monday there will be a debate on the Ministry of Justice’s budget...and anyone who still thinks that the Ministry of Justice erred in making that statement will doubtless speak his mind then. I am glad to note that there have been increasing signs of late that my moderate appeal to the newspaper editors is understood as not having been completely superfluous...In conclusion, I propose that we remove MK Sneh’s proposal from the agenda.

J. Shofman (Herut): Mr. Speaker, distinguishing Knesset, I propose that MK Sneh’s proposal be transferred to the Constitution, Law and Justice Committee. The problem is not as simple as the Minister of Justice tries present it...There are other aspects which are of public concern. For example, at one stage we were told that a public figure met with Eichmann in prison and collapsed. Then we were informed that only persons involved in the trial had had contact with him...Half an hour ago a newspaper reported that the public figure was the Minister of Labor, Giora Josephthal...

The Minister of Justice, P. Rosen: That is a lie.**J. Shofman (Herut):** That’s what newspaper says. (From the floor: We’re entitled to know if it’s correct.) **M. Begin**

(Herut): If it’s correct, it’s a disgrace.**M. Argov (Mapai):** Who is “we”, the Jewish

people? **E. Raziell-Na'or (Herut):** We who sit here.**M. Argov (Mapai):** Who do you mean by "we"? **The Speaker, A. Ben-Eliezer:** Anyone can say "I," "we," "everyone." Although you are entitled to ask who is meant by "we," I ask not to interrupt.

J. Shofman (Herut): At the initiative of the Minister of Justice, certain legal problems have been brought before the Constitution, Law and Justice Committee, and I think that this problem...could also be transferred so that Committee. As for the issue being sub judice, that contention were better not bandied about in the Government's name...Before the establishment of the state three Jews were suspected of a certain action, and those parties which now from the Government disregarded the principle of sub judice and referred to them as murderers. When the man who murdered six million Jews is caught, do you think you can teach us what sub judice is? Shame on you.

M. Argov (Mapai): ...What are you talking about? (Shouts from the Mapai benches.)

The Speaker, A. Ben-Eliezer: I ask the Knesset Member to calm down. Knesset Member Shofman, you are entitled to say that it is shameful, or that people should be ashamed, but not: shame on you.**J. Shofman (Herut):** I correct myself. I say: people should be ashamed, or more correctly, be careful, of what they say...I propose that MK

Sneh's proposal be transferred to Constitution, Law and Justice Committee.The Minister of Justice, P. Rosen: Mr. Speaker, distinguished Knesset, I vehemently oppose both the content of and the reasoning for MK Shofmann's proposal...I say once again that those people who spoke to Eichmann in prison did so solely for reasons connected with the trial...To the best of my knowledge, the Minister of Labor was not among them. I would ask the House to refrain from this subject. I propose that the matter be removed from the agenda. **The Speaker, A. Ben-Eliezer:** We will now vote on the tree proposals.

The Vote

The proposal that the topic be discussed in the plenum is defeated. Those in favor of transferring the topic to the Constitution, Law and Justice Committee 20 Those against

29

(The proposal transfer the matter to the Constitution, Law and Justice Committee is defeated; hence the Minister of Justice's proposal to remove the subject from the agenda is adopted.)

The Eichmann Case as Seen by Ben-Gurion

The New York Times, December 18, 1960

The Premier of Israel states his country's position claiming the right to try the man Hitler entrusted with 'the final solution of the Jewish question'

The decision of Israel to try Adolf Eichmann, notorious colonel of the Nazi Gestapo, has brought about an extensive debate. In what follows, David Ben-Gurion, Premier of Israel, answers six of the most important questions raised about the trial.

Eichmann, according to testimony at Nuremberg war trial's, was entrusted by the Nazis with "the final solution of the Jewish question." That solution was extermination in gas chamber and in crematory. Last May, fifteen years after the war, volunteers from Israel seized Eichmann in Argentina. Here is Mr. Ben -Gurion's brief in the Eichmann case.

By DAVID BEN-GURION

Why do you want to see Eichmann tried before an Israeli court rather than a German court or an international tribunal?

Eichmann is accused of murdering millions of Jews. I know that Hitler and his followers killed Poles, Russians and many other people. But Hitler in his plan to dominate the world wanted to subdue these people, not exterminate them. He never intended to murder an entire people except the Jews. It is a unique case. Eichmann is accused of being Hitler's instrument in this. Therefore, it is historic justice, that he be tried by a Jewish state. Only a Jewish state can try him, from a moral point of view.

Now I see it argued, by Jews among others, that Israel is legally entitled to try Eichmann but ethically should not do so because Eichmann's crime, in its enormity, was against humanity and the conscience of humanity rather than against Jews as such. Only a Jew with inferiority complex could say that; only one who does not realize that Jew is a human being.

The Jews in Hitler's Germany were murdered not because they were human beings but because they were Jews. It is foolish to claim, as some do, that these Jews were not part of our people but merely shared the same religious beliefs. In Eastern Europe, where many of Hitler's victims lived, Jews in the ghettos of Russia, Poland or Lithuania, for example, never considered themselves Russians, Poles, Lithuanians, but Jews.

Israel is the only inheritor of these Jews for two reasons. First, it is the only

Jewish state. Second, if these Jews were alive, they would be here because most of if not all of them wanted to come to live in a Jewish state.

Why should Eichmann not be tried in Germany? The Germans do not ask this question. They can speak for themselves. They have never asked either that Eichmann not be tried here or that he be handed over to them.

There was a special meeting of the Security Council, requested by Argentina, to discuss this question. Not a single member of the Security Council, aside from the Argentinian, suggested that Eichmann be returned to Argentina or sent to Germany for trial. None of the members (And not all of them are friends with Israel) – neither the American, British, French, Russian, Pole, Ceylonese nor the Tunisian – called into doubt Israel's right to judge Eichmann.

Why should he not be tried before an international court? Because Israel does not need the moral protection of an international court. Only anti-Semites or Jews with an inferiority complex could suggest that it does. America does not need that kind of protection, nor does England or any other country, I feel very strongly about that. In any case, Eichmann's victims were not murdered because they were international people, but because they were Jews.

Some who think Eichmann should not be tried here liken his trial to the Nuremberg trials. I am not interested in such comparisons. The Nuremberg trials were different. There, conquerors tried war criminals. I would not say it was unjust, although there was no precedent for it as far as I know.

What do you hope to achieve by bringing Eichmann to trial?

We want to establish before the nations of the world how millions of people, because they happened to be Jewish, and one million babies, because they happened to be Jewish babies, were murdered by the Nazis. We ask the nations not to forget it.

We want the nations of the world to know that there was an intention to exterminate a people. That intention had its roots in anti-Semitism. They should know that anti-Semitism is dangerous, and they should be ashamed of it. I believe that through this trial all thinking people will come to realize that in our day the gas chamber and the soap factory are what *anti-Semitism may* lead to. And they will do what they can about it. Morally, I mean; I don't think anti-Semites should be exterminated.

We are not out to punish Eichmann; there is no fit punishment. Indeed, it is ridiculous to see in this trial, as some do, any motive or revenge. The best evidence of the foolishness of this charge is our attitude toward Germany. Because Nazis committed

horrible crimes against our people, we cannot regard all Germans as guilty. For us, a decent German, although he belongs to the same nation that twenty years ago helped to murder million of Jews, is a decent human being.

We do not hold Adenauer responsible for Hitler, any more than we hold Macmillan responsible for Ernest Bevin. I believe that Bevin's policies toward the refugees who sought asylum in Israel cost the lives of hundreds of thousands of Jews. I am sure that *many people in England* were ashamed of those policies. But even at the time, I did not have feelings against England.

It may be that Eichmann's trial will help to ferret out other Nazis – for example the connection between Nazis and some Arab rulers. From what we hear on the Egyptian radio, some Egyptian propaganda is conducted on purely Nazi lines. The Egyptians charge that Jews – they usually say “Zionists” but they mean Jews – dominate the United States, Jews dominate England, Jews dominate France, and they must be fought. I have no doubt that the Egyptian dictatorship is being instructed by the large number of Nazis who are there.

Finally, one of our motives in bringing Eichmann to trial is to make the details of his case known to the generation of Israelis who have grown up since the Holocaust. It is necessary that our youth remember what happened to the Jewish people. We want them to know the most tragic facts of our history, the most tragic facts in world history.

I don't care whether they want to know them; they ought to know them. They should be taught the lesson that Jews are not sheep to be slaughtered but a people who can hit back – as Jews did in the War of Independence.

Can Eichmann have a fair trial, considering the emotional atmosphere in Israel?

Why should anyone question our fairness? We are as any people in the world, and if one cannot get a fair trial here, there are no fair trials in the world.

Are you concerned about the effect the horrors of the Eichmann case may have on survivors of the concentration camps?

But they already knows these horrors. I know that my niece and her two babies were burned to death. I know that. The people know the truth – that tens of thousands of Jewish babies were exterminated.

They may not be happy to hear these events recounted, but they must rejoice that one of the main perpetrators of crimes against Jews has been brought to justice by Jews and is to be tried in a Jewish court. I do not believe that there was a single Jews who was not glad when he heard that Eichmann had been brought here.

Was Eichmann illegally abducted by Israel?

Eichmann went to Argentina illegally. Legally, there was no Eichmann in Argentina; at least officially nothing was known of him. Those whose brother and sisters were murdered by Eichmann and who undertook to search him out were right morally although perhaps not formally. I know they committed a breach of law, but sometimes there are moral obligations higher than formal law.

As far as we know, Eichmann agreed to come to Israel. But whether he agreed to some or not, he ought to be charged here.

Do you believe in capital punishment?

On the whole, I am against capital punishment. Like every Jew, I believe in the sanctity of human life. And I am aware when the death penalty is employed there can always be a terrible miscarriage of justice.

However, I think capital punishment is necessary in countries where there are large numbers of murders so that criminals will be cautioned and the innocent defended. Also, there must be capital punishment for treason in time of war.

But really, I don't care what verdict is delivered against Eichmann. Only the fact that he will be judged in a Jewish state is important.

Session 6 through 8

Introduction

When I stand before you here, Judges of Israel, to lead the Prosecution of Adolf Eichmann, I am not standing alone. With me are six million accusers. But they cannot rise to their feet and point an accusing finger towards him who sits in the dock and cry: "I accuse." For their ashes are piled up on the hills of Auschwitz and the fields of Treblinka, and are strewn in the forests of Poland. Their graves are scattered throughout the length and breadth of Europe. Their blood cries out, but their voice is not heard. Therefore I will be their spokesman and in their name I will unfold the awesome indictment.

The history of the Jewish people is steeped in suffering and tears. "In thy blood, live!"{*Ezekiel 16:6} is the imperative that has confronted this nation ever since it made its first appearance on the stage of history. Pharaoh in Egypt decided to "afflict them with their burdens" and to cast their sons into the river; Haman's decree was "to destroy, to slay, and to cause them to perish"; Chmielnicki slaughtered them in multitudes; they were butchered in Petlura's pogroms.

Yet never, down in the entire blood-stained road travelled by this people, never since the first days of its nationhood, has any man arisen who succeeded in dealing it such grievous blows as did Hitler's iniquitous regime, and Adolf Eichmann as its executive arm for the extermination of the Jewish people. In all human history there is no other example of a man against whom it would be possible to draw up such a bill of indictment as has been read here. The most terrible crimes of those fearful figures of barbarism and blood-lust, Genghis Khan, Attila, or Ivan the Terrible, the telling of which curdles our blood and makes our hair stand on end with horror, deeds, that have become "a proverb and a taunt"{Jeremiah 24:9} and an "everlasting abhorrence"{Daniel 12:2} to the nations - these almost seem to pale into insignificance when contrasted with the abominations, the murderous horrors, which will be presented to you in this trial.

At the dawn of history, there were examples of wars of extermination, when one nation assaulted another with intent to destroy, when, in the storm of passion and battle, peoples were slaughtered, massacred or exiled. But only in our generation has a nation attacked an entire defenceless and peaceful population, men and women, grey-beards, children and infants, incarcerated them behind electrified fences, imprisoned them in concentration camps, and resolved to destroy them utterly.

Murder has been with the human race since the days when Cain killed Abel; it is no novel phenomenon. But we have had to wait till this twentieth century to witness with our own eyes a new kind of murder: not the result of the momentary ebullition of passion or the darkening of the soul, but of a calculated decision and painstaking planning; not through the evil design of an individual, but through a mighty criminal conspiracy involving thousands; not against one victim whom an assassin may have decided to destroy, but against an entire nation.

In this trial, we shall also encounter a new kind of killer, the kind that exercises his bloody craft behind a desk, and only occasionally does the deed with his own hands. True, we have certain knowledge of only one incident in which Adolf Eichmann actually beat to death a Jewish boy, who had dared to steal fruit from a peach tree in the yard of his Budapest home. But it was his word that put gas chambers into action; he lifted the telephone, and railroad cars left for the extermination centres; his signature it was that sealed the doom of thousands and tens of thousands. He had but to give the order, and at his command the troopers took the field to rout Jews out of their neighbourhoods, to beat and torture them and chase them into ghettos, to pin the badges of shame on their breasts, to steal their property - till finally, after torture and pillage, after everything had been wrung out of them, when even their hair had been taken, they were transported, en masse to the slaughter. Even the corpses were still of value: the gold teeth were extracted and the wedding rings removed.

We shall find Eichmann describing himself as a fastidious person, a "white-collar" worker. To him, the decree of extermination was just another written order to be executed; yet he was the one who planned, initiated and organized, who instructed others to spill this ocean of blood, and to use all the means of murder, theft, and torture.

He must bear the responsibility therefore, as if it was he who with his own hands knotted the hangman's noose, who lashed the victims into the gas-chambers, who shot in the back and pushed into the open pit every single one of the millions who were slaughtered. Such is his responsibility in the eyes of the law, and such is his responsibility according to every standard of conscience and morality. His accomplices in the crime were neither gangsters nor men of the underworld, but the leaders of the nation - including professors and scholars, robed dignitaries with academic degrees, linguists, men of enlightenment, the "intelligentsia." We shall encounter them - doctors and lawyers, scholars, bankers and economists, in those councils which resolved to exterminate the Jews, and among the officers and directors of the work of murder in all

its terrible phases.

This murderous decision, taken deliberately and in cold blood, to annihilate a nation and blot it out from the face of the earth, is so shocking that one is at a loss for words to describe it. Words were created to express what man's reason can conceive and his heart can contain, and here we are dealing with actions that transcend our human grasp. Yet this is what did happen: millions were condemned to death, not for any crime, not for anything they had done, but only because they belonged to the Jewish people, and the development of technology placed at the disposal of the destroyers efficient equipment for the execution of their appalling designs.

The unprecedented crime, carried out by Europeans in the twentieth century, led to the adoption of the concept of a crime unknown to human annals even during the darkest ages - the crime of Genocide.

The calamity of the Jewish people in this generation was the subject of consideration at a number of the trials conducted in the wake of Germany's defeat in World War II, when mankind resolved to set up instruments of defence, through the establishment of courts and execution of judgments, to ensure that the horrors of war which our generation has witnessed shall not recur. But in none of those trials was the tragedy of Jewry as a whole the central concern. It was among the subjects treated; sometimes it was given great weight, always it evoked sentiments of horror; but it was never at the centre, since the accused at these trials were indicted for crimes against members of various nations.

There was only one man who had been concerned almost entirely with the Jews, whose business had been their destruction, whose place in the establishment of the iniquitous regime had been limited to them. That was Adolf Eichmann. If we shall charge him also with crimes against non-Jews, committed as it were by the way, this is because we make no ethnic distinctions. But we should remember that the mission of the Accused, in which for years he saw his destiny and calling, and to which he devoted himself with enthusiasm and endless zeal, was the extermination of the Jews.

Men still ask themselves, and they will certainly continue to ask in days to come: How could it have happened? How was it possible in the middle of the twentieth century? The judges at the Nuremberg trials also asked themselves this question, examined its various aspects, and arrived at interesting formulations; yet it would be difficult to claim that a full or satisfactory answer was given. I doubt whether in this trial we on our part will succeed in laying bare the roots of the evil. This task must remain the concern of

historians, sociologists, authors and psychologists, who will try to explain to the world what happened to it. But we shall nevertheless endeavour, however briefly, to describe the background, in an attempt to explain what is perhaps altogether inexplicable by the standards of ordinary reason.

Session 120

Adolf Eichmann has excluded himself by the horrors of his actions from human society. He knowingly and willingly chose a path of a rampaging destructive and bloodthirsty wild animal, and he cannot demand of human society that it adopt an attitude towards him according to the normal standards which apply in relations between fellow men.

He was born a man, but he lived like a tiger in the jungle. He participated in ghastly deeds, which strip anyone performing them of his human image. For there are deeds which are beyond the human pale, which lie on the other side of the divide that separates human beings from animals. Adolf Eichmann crossed this divide.

Therefore, human society will judge him as a creature who knowingly placed himself beyond the pale, shook off all moral restraints, and gave vent without restriction and limit to base instincts against which civilized men protect themselves by means of a wall of moral constraints and prohibitions which must not be breached.

Anyone who dwells on this side of that wall is a man, even if he has committed crimes and transgressions. But the person who undermines this basic wall and breaks through it to the no-man's-land on the other side, who acts without restraint, without inhibition and without moral self-control, and certainly anyone keen to do so, has lost the common denominator between himself and civilized man.

Even a murderer who has taken human life, is still a man, even if his sin against society is most grave. Despite the horror of his crime - he is still within the bounds of the human. Many are of the opinion that there are weighty grounds for repealing the death sentence for murder, and the State of Israel is one of the countries to have done so. But anyone who sins against humanity, anyone who attacks not just the well-being of society but its very existence, anyone who in fact denies that every individual has certain obligations towards the rest of his species, anyone who believes that he is allowed to put an entire people to death, and does that out of cold and calculated hatred - that person places himself outside the human species. Such a creature has by his deeds deprived himself of the right to walk with human beings, and human society is commanded to cast him out from its midst, if only to protect itself from such criminals.

Eichmann is not worthy of your compassion, because in his heart there never was compassion. On the contrary: he still regrets the fact that any Jew escaped, because he wanted the death of them all. When he confessed to Sassen in 1957, he said that he

always preferred to see the Jewish enemy dead rather than to see him alive, apologized for the fact - for which he was not responsible - that a handful of Holocaust survivors had escaped, and expressed his regret at the fact that, because of the perfidy with which his assistants ensnared him, Jews remained in Hungary to that day. In your Judgment, you have already held that there is not one iota of regret in his heart. Not only the blood of the millions murdered weighs upon him. He is also guilty of the awful, the inestimable suffering of the millions of victims, the suffering of bondage, torture and starvation.

The deliberate maltreatment of human beings in a cold, calculating fashion, with a clear mind and with diabolical wickedness, is no less terrible than the actual shedding of blood. Look at the eyes of the children, in the pictures and photographs from the days of the Holocaust; look on the infants wrapped in tatters, with terrible fear in their eyes, their bodies shrunk from hunger; listen to their desperate cries: Mama, Mama, help, echoing round the ghettos of Europe; gaze upon the long-suffering head of the Jew raising himself on the planks of his bunk at Auschwitz; the tortures and the horrors that you have seen in films of the Holocaust; remember the mental humiliation and the trampling on human dignity that Eichmann and his henchmen caused by their daily actions - and you will no longer be able to say, Your Honours, which is worse: the wholesale murder or the cruel and protracted torments.

Perhaps the Defence will argue here that so many years have lapsed since the dreadful deeds were carried out that with time the wounds have scarred over and that this is not the time to begin new upheavals by imposing a severe sentence on the perpetrator of the Final Solution.

But the truth is that the horrors and the atrocities live within us, just as dreadful as in the days when they were perpetrated. You have seen here in the Court the survivors of the Holocaust. None of them will ever again be what he used to be. Nor can human society ever be again what it was before these foul creatures came and sent millions to their deaths. The blood of the millions will cry out forever. Because the blood of the pure can never be atoned, and it boils and cries out and demands satisfaction.

Will we really ever forget the more than one million Jewish children whom these fiends sent to their death? More than sixteen years have passed since the end of this War. The wounds of other peoples have already healed, and their populations have returned to normal existence and have grown back to the same numbers as they were before the Nazi jackboots marched over Europe and even greater.

The only people whose national affliction has not healed to this today is the Jewish People. Others counted their losses in the War- we counted those who remained. The Gentile nations have recovered and filled the void left by the War. The Jewish People has barely been able to maintain a national existence on the basis of what is left.

A million and more Jewish children who were wiped out should today have constituted the up-and-coming generation of our people. One of them testified before you, Dr. Wells, who miraculously survived. He is a world-class genius, an inventor and a recipient of international prizes. Who can count the numbers of talented individuals who perished and were lost forever to Israel and to the world? How many great literary talents such as Anne Frank, how many youth leaders like Dolek Liebeskind, how many great minds like Mordechai Anielewicz have vanished and are no longer with us? Treasures of Jewish and human culture, whose greatness we can but guess at, were lost because of the actions of Eichmann and his henchmen, and for generations we shall not be able to fill this void.

Therefore, Eichmann's crime is not barred by the Statute of Limitations, nor has its heinousness dimmed.

He certainly cannot argue that there was any delay in putting him on trial, because he evaded those seeking him, he escaped the hunt for him, fled across the seas and concealed himself under a false name. The Supreme Court has already provided a precedent in the Markovits case, 17 {17 Crim.App. 205/57, 12 Piskei Din 532} according to which the fact that the accused himself caused the trial to be delayed by having absconded, should not enable him to benefit therefrom. Had he had even the minimal courage that several other Nazis actually had in voluntarily standing trial, he could have been tried long ago as part of the Nuremberg trials or elsewhere, and it can be assumed that his fate would have been no different from that of his close assistants Wisliceny, Anton Brunner, Seidel and Rahm, or from that of his fellow criminals Pohl, Ohlendorf, Rudolf Hoess and Rauter, or from that of his Hungarian associates Endre and Baky. His punishment would have been no different from that imposed on these and on the man who incited hatred of the Jews using venomous and diabolic language, the infamous Julius Streicher. All of these were sentenced to death, and were executed in the occupied areas of Germany, as well as in Czechoslovakia, Poland, Holland and Hungary, among the many others who were similarly punished in other countries.

There are three main reasons why it is customarily held that a set period must be provided for holding the criminal trial of an individual for his deeds, as it is written

"I will not contend for ever, neither will I be always wroth."¹⁸ {18 Isaiah 57,16} The first is that the time which has lapsed has brought about some balm or relief or at least some appeasement for the victim or survivor of the crime; the second is that the criminal has been given the opportunity to reform, to repent of his wicked ways, and to regret his deeds; and the third is that it is no longer possible to prove what happened because documents have been lost and witnesses' memories become blurred. In normal circumstances such reasons are also likely to be grounds for mitigation, but none of them apply in this case.

The memory and the terror of the Holocaust still exist; the shock of the civilized world bears witness to the fact that this is a topical subject which arouses sensitivity and reactions as if it were a contemporary event that has just occurred. We are not dealing here with matters which have been entirely obliterated, and we are not pulling out junk from the storeroom of history. We are confronted here not by matters which are divorced from the realities of this generation, but by deeds and events which people suffer from and feel just as much today as on the day on which they occurred. The Court will remember the faces and the reactions of those survivors who testified here, when the suffering and the anguish buried in their hearts re-emerged, when the conjuring up of the images of those who have gone struck down a man in a dead faint from the impact of the shock, how their knees trembled and their faces became distorted as they described the horrors and the terror. Have they recovered, can the distance of time ever make them forget their past? Hundreds of thousands of people will bear the memory of those days with them for as long as they have breath in their bodies, and those also who were not with them there will feel pain and lament with them. For this is not simply a chapter for the historians who will one day write the history of the twentieth century and the history of the Third Reich in historical perspective. This is something which affects every civilized human being in whose generation and before whose eyes these events took place. The Holocaust is part of this generation's experience.